

Izhaja vsak dan zjutraj razven v ponedeljkih in dneh po praznikih. — Posamezna številka Din 1.—, na 16 straneh Din 2.—, mesečna naročnina Din 20.—, za tujino Din 30.—. Uredništvo v Ljubljani, Gregorčičeva ulica 23. Telefon uredništva 30-70, 30-69 in 30-71.

Jugoslovan

Rokopisov ne vračamo. — Oglasi po tarifi in dogovoru.

Uprava

v Ljubljani, Gradišče 4, tel. 30-68. Podružnica v Mariboru, Aleksandrova cesta št. 24, telefon 29-60. Podružnica v Celju, Samostanska ulica št. 4.

Št. 73

Ljubljana, sreda, dne 27. avgusta 1930

Leto I.

Energično čiščenje v Udruženju vojnih invalidov

Senzacionalen članek komisarja ministrstva za socialno politiko - Ogromne nepravilnosti osrednjega odbora - Invalidi oškodovani za težke milijone - Odločen nastop vlade proti krivcem

Beograd, 26. avgusta. I. Današnje »Vreme« objavlja senzacionalna odkritja upokojenega polkovnika Mil. Radosavljevića, predsednika Udruženja rezervnih častnikov, ki je ta odkritja objavil v svoji funkciji kot komisar ministrstva za socialno politiko. Radi velikega števila pritožb invalidov o slabem in površnem poslovanju Osrednjega odbora udruženja vojnih invalidov je minister za socialno politiko v Udruženju vojnih invalidov postavil za svojega komisarja invalida, generala Nikolo Tomaševića. Gospod Tomašević je dobil nalog, da pregleda delo osrednjega odbora in da, če najde kako nepravilnost, razreši funkcij posamezne članice odbora ali pa tudi ves osrednji odbor. General Tomašević je izvršil zaukazano revizijo, ki je bila pred nekaj dnevi končana. Ugotovil je razne nepravilnosti v delovanju osrednjega odbora ter zato suspendiral vso osrednjo upravo. Iz poročila generala Tomaševića o pregledu — to poročilo je objavil gosp. Mil. Radosavljević — se vidi to-le: Predsednik Udruženja vojnih invalidov upokojeni polkovnik Petar M. Lazarević je zagrešil mnogo nepravilnosti. Med drugim je dvignil iz blagajne Udruženja na račun svoje reprezentacije 24.000 Din več, kakor bi bil smel. Na zahtevo komi-

sarja pa je ta znesek vrnil blagajni. Blagajnik Udruženja g. Milošević je na osnovi priznanic g. Lazarevića prejel od invalidskega fonda »Sv. Djordje« za razdelitev med invalide 100.000 Din. Predsednik Lazarević pa o tem znesku, ki ga sploh ni razdelil med invalide, ni vodil računa. — Ugotovilo se je, da je blagajnik Milošević vse zneske poneveril, za kar je bil od sodišča obsojen. Minister za socialno politiko je l. 1927 podaril invalidskemu udruženju 500.000 Din, da se ta znesek porazdeli med invalide in med vojne sirote v vsej državi. Predsednik Lazarević o tem darilu ni obvestil osrednjega odbora in tudi ni ravnal po nalogu ministra, temveč je denar pridržal, da je z njim pokrival prejšnje primanjkljaje v blagajni osrednjega odbora. Tudi član nadzornega odbora in advokat udruženja Dušan Ilić je zagrešil več nepravilnosti. Med drugim je prejel iz blagajne Udruženja za plačilo sodnih taks 6600 Din, za take pa je porabil samo 25 dinarjev, a ostalo poneveril. Razen tega Ilić ni opravičil zneska 12.000 Din, ki ga je vzel iz blagajne osrednjega odbora, niti za ta znesek dal obračuna. Tudi ostali člani se niso držali predpisov in pravil Udruženja ter so s tem Udruženje in pa njega članke zelo oškodovali. Iz poročila generala

Tomaševića se dalje vidi, da so Nj. Vel. kralj in nekateri drugi darovalci poklonili osrednjemu odboru v času od leta 1925 do 1929 v vsem 5.422.876 dinarjev. — Od te vsote je osrednji odbor razdelil med invalide samo 3.686.000 Din, ostanek 2.766.000 dinarjev pa je odbor potrošil za svoje reprezentacije in za druge podobne stroške.

Samo za pisarniške in reprezentacijske stroške je osrednja uprava od l. 1925. do 1929. izdala 3.276.000 dinarjev. Od te vsote je odpadlo na dnevnice članov 359.000, na avtomobil, s katerim se je vozil predsednik Lazarević, pa 313.000 Din.

V konkurzu je zaradi nepravilnega poslovanja tudi Obrtna invalidska zadruga v Zemunu, za katero sta država in Invalidsko udruženje izdali preko 5.100.000 Din.

Za vršitev svojih funkcij je osrednji odbor prejel od države in ostalih podpornikov 11 milijonov dinarjev. Od te vsote so dobili invalidi na račun podpore nekaj več kot dva milijona dinarjev, ostalih devet milijonov pa je bilo porabljenih in vpropašenih, ker je dvomljiva vrednost imetja, ki, v kolikor je krita, ne predstavlja skoro nobene realne vrednosti.

Komisar Tomašević je poudaril v svojem poročilu, da je osrednji odbor upravljal

imovino Invalidskega udruženja proti vsem pravilom, da je njegov denar lahko miselno investiral v nepotrebne svrhe in s spekulacijskimi nameni, tako da ima danes Invalidsko udruženje različnega realnega imetja v znesku 2.600.000 Din. Toda tudi pri tem imetju je dvomljivo, če je njegova vrednost v resnici toliko. General Tomašević pravi dalje v svojem poročilu, da se o kaki štednji pri upravi Invalidskega udruženja sploh ne da govoriti in da je bila vsa gotovina fonda za gradnjo Invalidskega doma v znesku enega milijona dinarjev posojena brez vsakršnih garancij, da je bila denarna cirkulacija v blagajniških knjigah zelo lahko mišljena in nepravilno vključena, da je invalidski zavod v Zemunu, v katerem je bilo investiranega državnega denarja za štiri milijone dinarjev in omenjeni milijon Invalidskega udruženja, finančno popolnoma vpropašen.

Na podlagi vsega dosedaj navedenega je ministrstvo za socialno politiko in narodno zdravje odredilo, da se poročilo generala Tomaševića v celoti natisne in da se sodnijskim potom kaznujejo vsi krivci ter da se končno ukrene vse potrebno, da se zapravljeni denar iztirja pri krivcih, kolikor bo to pač mogoče.

Po rekonstrukciji poljske vlade

Slabost opozicije — Ključ položaja v rokah maršala Pilsudskega

Varšava, 26. avgusta. AA. Celokupni poljski tisk komentira izpremembo vlade in poudarja, da razen imenovanja polkovnika Becka za ministra brez listnice in same osebnosti predsednika vlade ni nikakih izprememb; vsi ostali ministri so obdržali svoje resore. »Kurier Czerwoni«, veliki informativni list, podčrtava kontinuiteto v politiki maršala Pilsudskega in omenja dejstvo, da je sklep maršala Pilsudskega, ko je vzel vladu v svoje roke, v logični zvezi z mnogimi njegovimi izjavami, ki so bile že prej priobčene. Ono, kar se je utegnilo zdeti kot neko iznenadenje, ima svoj stvarni izvor v logični organski aktivnosti, ki je uresničila veliko nado, porojeno v znanih majskih dneh. »Sieglaed Czerwoni«, organ poljskih demokratov, piše, da so zadnji dogodki pokazali slabost opozicije in potrdili dejstvo, da je že štiri leta in pol ostala inercialna pri upravi države neprestano v rokah onih, ki so prevzeli odgovornost v maju 1926. Zato vsi vemo, da ostane ključ položaja v vsakem primeru v rokah maršala Pilsudskega.

Varšava, 26. avgusta. AA. Novi predsednik poljske vlade maršal Pilsudski je sinoči prisegel. Novi minister Josip Beck se je rodil v Varšavi 1894, v Krakovu in Lvovu je študiral tehniko, na Dunaju pa je dovršil trgovsko akademijo. Leta 1914. je stopil v legijo, ki jo je ustanovil maršal Pilsudski. Leta 1918. je šel v Bukarešto kot član poljske vojne misije. Leta 1919. je absolviriral generalštabni tečaj, v začetku 1920. pa je bil imenovan za šefa sekcije armadnega štaba na Litovsko-beloruski fronti. Za vojnega delegata v Parizu in Bruslju je bil imenovan 1922., od leta 1926. pa je bil šef kabineta vojnega ministra.

Varšava, 26. avgusta. AA. Pat poroča, da bodo na mednarodni agrarni konferenci v Varšavi poljski delegati minister za poljedelstvo Janta Plašinski, minister za trgovino Kvijatkovski in minister za agrarno reformo Stanojević. Generalni tajnik te konference bo Roze, ravnatelj poljskega ministrstva za poljedelstvo.

Civilna poroka Albrehta Habsburžana

Novi par se nastani na novokupljenem posestvu blizu Budimpešte

Budimpešta, 26. avgusta. d. Danes listi mnoge vesti, ki so bile v zvezi s civilno poroko nadvojvode Albrehta Habsburžana, pojasnjujejo in deloma demantirajo. Demantirana je bila osobito vest, da bi bil Albreht Habsburžan kupil kako večjo farmo v Ameriki. Kupil je pač večje posestvo v bližini Budimpešte, kjer hoče živeti s svojo novo soprogo. Včeraj in danes je Albreht Habsburžan prejel več čestitk k svoji poroki, tako so mu čestitali Zita, španski kralj Alfonz in drugi njegovi prijatelji. Pravna vprašanja civilne poroke še niso končno veljavno rešena.

Pariz, 26. avgusta. AA. Danes uradno potrjujejo vest o civilni poroki nadvojvode Albrehta Madjarskega z gospo Ireno Norah-Rudnayevo, rojeno Lebach, ki je bila prošlo soboto v Brightonu v navzočnosti odvetnika in nadvojvodovega zakonitega svetovca Dekovessa. Dekovess je nalašč zato prišel z Madjarskega. Albreht se je za to ljubezensko poroko odločil pred nekaj tedni, ko je sklenil odreči se pravicam do madjarske krone in prisesti zvestobo zakonitemu kandidatu za prestol nadvojvodi Otonu. Nadvojvoda Albreht je prvič srečal svojo sedanjo ženo, ko je ležal pred štirimi leti bolan v Haagu. Njegova žena hoče iti

v Rim, da doseže razveljavitev svojega prejšnjega zakona, ker civilne razporeke katoliška cerkev ne priznava. Pravijo, da se je nadvojvodinja Izabela, Albrehtova mati, energično protivila tej poroki, češ da bi se njen sin moral oženiti s princeso, ki bi mogla postati kraljica, če bi ga kdaj v svobodnih volitvah izbrali za kralja.

Oton Habsburžan je na Španskem

Madrid, 26. avgusta. d. Listi javljajo, da biva Oton Habsburžan kljub vsem alarmantnim vestem, ki so bile razširjene na Madjarskem in v ostalem inozemstvu, na posestvu svoje matere Zite v Lequietu. Pretekli teden je napravil izlet v Bilbao, kjer je prisostvoval bikoborbam, ki jim je sledil z velikim zanimanjem. Včeraj si je Oton ogledal v Lequietu samem areno za biko-borbe. V oktobru bo Oton odpotoval v Belgijo v Louvain, kjer bo nadaljeval svoje študije na tamošnji univerzi.

Stavke v Franciji

Pariz, 26. avgusta. AA. Stavka v Roubaixu in Tourcoingu se nadaljuje. Sindikat delavcev je bil odbil predloge tovarnarjev. V Lillu so se vsi delavci že vrnili na delo.

Smernice turške zunanje politike

Turški zunanji minister govori o rusko-turško-italijanskem bloku

Ankara, 26. avgusta. n. Turški zunanji minister Tefvik Ruždi bej je izjavil dopisniku sovjetske agencije »Tass«, da odobrava ravnanje voditelja nove radikalne republikanske stranke Feti beja, ki je naglasil, da turška zunanja politika, katero vodi sedanja vlada, docela odgovarja turškim nacionalnim potrebam in da se ta politika ne sme spremeniti, ker je pokazala že dobre rezultate. Kdor bi hotel presoditi poedine pogodbe, katere je turška vlada do sedaj sklenila, bi moral točno uvideti, kako izvaja Turčija v mednarodni politiki določeno in jasno politiko, ki je ni treba popravljati.

V prvi vrsti pa Turčija ne more in ne sme spremeniti svojega zadržanja napram Rusiji, ker je njuno prijateljstvo velikega

pomena za obe državi. Tefvik Ruždi bej je posebej naglasil, da je že v turškem parlamentu dejal, da ne bo Turčija nikdar privolila v prijateljstvo s katerokoli drugo državo, ako bi se morala za to prijateljstvo odreči staremu preizkušenemu prijateljstvu s sovjetsko Rusijo. Turško-ruski odnosaji slonijo na solidni bazi in docela zadostajo recipročnim interesom. To prijateljstvo je preizkušeno in ne more biti oslajeno. Politika, ki jo izvajajo Turčija, Rusija in Italija, ni podvržena prehodnim razmeram in spreminjajočim se prilikam, nego se izvaja v določeni in jasni smeri. Na koncu je Tefvik Ruždi bej izjavil, da bo njegova pot v Rusijo imela namen utrditi to prijateljstvo.

Proces proti desničarskim teroristom v Nemčiji

Obtoženci odklanjajo vsak odgovor na vprašanja sodnikov

Hamburg, 26. avgusta. n. V Altoni se je danes začel velik proces proti 21 članom nacionalno-socialistične stranke, ki so obtoženi, da so leta 1928. in 1929. izvršili s peklenjskimi stroji 13 atentatov. Glavni sedež teh radikalnih desničarjev je bil danski gradič »Kollung« tik ob nemški meji. Tam so se nemoteno shajali. Tam se je nastanil tudi znani desničar, iz mornarice upuščen kar tan izven službe Götting, ki je hotel desničarsko zrevolucionirati mornar-

rico in ki je vzdrževal najboljše zveze z znanimi reakcionarnimi pučisti in z organizacijama Erhard in Konzul. Ko je bil Götting odpuščen iz mornarice, je odnesel s seboj preko meje tudi blagajno in je s tem državnim denarjem podpiral desničarski teroristični pokret. Na današnji razpravi je prišlo do male senzacije. Vsi obtoženci začeni od glavnega obtožencea Haina dalje so odklonili vsak odgovor na stavljena jim vprašanja.

Umestna reforma grškega prosvetnega ministra

Začetni pouk grških otrok na tujih jezikih bo prepovedan

Atene, 26. avgusta. Tukajšnji listi poročajo o zanimivem in važnem ukrepu, ki se pripravlja glede pouka otrok v prvi dobi njihovega šolanja. Grški prosvetni minister je predložil seji ministrskega sveta načrt zakona, s katerim bo v bodoče prepovedano, da bi dobivali otroci grške narodnosti prvi ljudsko-šolski pouk v šolah s tujim učnim jezikom.

Ministrski svet je ta zakonski načrt soglasno odobril in sklenil, da bo predložen grški zbornici, ki se v kratkem zopet sestane, tako da bo mogel stopiti novi zakon takoj v veljavo.

Zanimivo je utemeljevanje novega zakona, in to tako s pedagoškega kakor tudi z nacionalnega stališča. S tem zakonom — pravi tozadevno poročilo — se hoče doseči, da se ohrani pri otrocih v nedotaknjemem stanju njihovo versko in nacionalno čuvstvo kakor tudi ljubezen do rodnega jezika. Ti razlogi so popolnoma upravičeni, če se pomisli, da se jezik,

s katerim sprejema otrok v nežni dobi svojega razvoja prve pojme v življenju in stvarih, ki ga obdajajo, zraža s njegovo duševnostjo ter jo pri tem oblikuje. Če pa se vrši ta pouk na tujem jeziku, ima to oblikovanje mlade duše za posledico, da se ravno v odločilni dobi prvih in temeljnih vtisov razvija otrok v duhu tuje kulture, kar povzroča občutno oddaljeitev njegove duševnosti od nacionalne miselnosti, katere oddaljeitev se pozneje ne more nikdar več popolnoma odpraviti.

Po novem zakonu bodo prizadete vse tujejezične osnovne šole na Grškem, v prvi vrsti pa francoske, katerih je največ.

Smrt človeka s sto obrazi

Los Angeles, 26. avgusta. AA. Lon Chaney, znameniti filmski igralec, ki je bil znan pod imenom »človek s sto obrazi«, je davi umrl.

Nov duh naj zavlada

Velike dogodke je že preživljal naš narod, a le prepogosto se je dogodilo, da so našli veliki dogodki pri nas le majhne ljudi. Naš prvi pesnik Valentin Vodnik bi mogel o tem mnogo povedati. S kakšnim žarom je pozdravil Napoleonovo Ilirijo, kako divno odo ji je posvetil, trdno verujoč, da bo svoboda čisto prerodila ljudi, da bo stopil v nje nov duh, Napoleonov duh. Pa vse te zanosne sanje so ostale le sanje, ker niso bili ljudje pripravljeni na te velike dogodke in zato so našli veliki dogodki le majhne ljudi.

In še večkrat pred tem in tudi pozneje se je ponovila ta žalostna resnica in skoraj bi morali reči, da tako tudi za časa svetovne vojne. Če bi bili takrat pripravljeni, če bi takrat našli veliki dogodki pri nas tudi velike ljudi, kako vse drugače bi izgledale naše meje in kako vse drugačno veljavo bi si mogli priboriti. Pa tudi še pozneje, ko je nova svoboda klicala vse na delo, na veliko, naravnost grandiozno delo, se to ni moglo pričeti izvrševati niti v osnutku, ker zopet so našli veliki dogodki le majhne ljudi. Videli smo le najbližje interese, naš horizont ni bil večji od onega, ki je bil viden z vaškega zvonika, pri tem pa smo čisto izgubljali v medsebojnih bojih, ki navadno niso bili daleč od najbolj navadne zavisti.

S šestim januarjem so se nam zopet enkrat odprla vrata, da vstopimo v veliko dobo in zato se nam postavlja vprašanje, če bo tudi to pot naša velika doba le majhne ljudi. Ali bo vsaj to pot, dobrih sto let za Vodnikom, prišel v nas nov duh, da bomo popolnoma prerodjeni šli na delo, kakoršno se spodobi za svobodne sinove jugoslovanskega naroda. Postavili smo si cer spomenik Napoleonovi Iliriji in zapisali nanj velike besede našega pesnika, ali pa bodo te besede tudi postale resnica? Ali se bomo prebudili iz mrtvila in pozabili na vse malenkostne ozire, se iztrgali iz ozkega horizonta ter pozabili na vse majhne prepire in šli na delo kot celi možje, da ne bodo tudi nam očitali potomci, da je velika doba našla le majhne ljudi?

Nov duh mora stopiti v nas, nova miselnost nas mora vse prevzeti, da bomo prosti vseh starih navlak nastopali kot pravi Jugoslavlani. Zlasti pa mora pasti vsa ona malodušnost, ki je tako značilna za nesvobodne dni, ko smo takoj obupali, če ni šlo takoj od začetka vse gladko. Samoza-vest mora priti v naše ljudi, da se bodo zavedali, da je vse dosegljivo, samo če se hoče. Če je stvar težavna, potem mora biti pač volja tem močnejša in če je treba izvesti skoraj nemogoče stvari, potem je pač treba imeti voljo herojev.

Dostikrat nalotimo na stvari, ki so napačne, ki so nasprotne pravi jugoslovanski misli, ki pa so že tako ukoreninjene, da se jih skoraj že ne more več odpraviti. Toda odpraviti se morajo, ker vse slabo mora pasti in padlo bo, ker je naša volja takšna. Če vidimo, da so naše ceste slabe, potem morajo postati boljše, če vidimo, da se kje dela napačno, potem se mora pričeti prav delati, ker hočemo zboljšanje, ker ne odnehamo prej, da se zgodi naša volja.

To je novi duh, ki ga mora vsem vlititi jugoslovanska zavest, to je ona volja, brez katere ne sme biti niti en jugoslovanski patriot. S tem duhom in s takšno voljo se bo ustvarila velika doba jugoslovanskega napredka, ki mora doseči tako veličasten obseg, da se bo čutil svet.

Kar je bilo zamujeno v stoletjih, to mora naša generacija popraviti v desetletjih in pri tem izvršiti še to, da bo konec vseh onih napak, pa tudi vseh onih nelepkih afer, ki so se delale za časa strankarskega režima. Ne po starem, temveč čisto po novem se mora delati sedaj, ker ni mogoče uveljaviti nove miselnosti s stari nazor in ni mogoče pričeti velike dobe s starim duhom mrtvila.

Tako, kakor so se borili jugoslovanski borci za svobodo Jugoslavije, tako moramo mi delati za napredek Jugoslavije. Ne odnehati v borbi, ne ustrašiti se zaprek, temveč vedno naprej k zmagi in uspehu, da bo cilj dosežen. To je naloga vsakega od nas, ker vsak Jugoslovani je dolžan po svojih močeh pripomoči, da se prične velika doba na vseh poljih napredujoče Jugoslavije.

Top se je razstrelil

Rim, 26. avgusta. AA. Poročajo iz Messine, da je pri topniških vajah, ki so jih tam imeli, razneslo top za obrambo obale. Dva vojaka sta bila na mestu mrtva.

Odhod naše delegacije v Varšavo

Konferenca prične z delom že jutri — Izjava ministra Demetrovića novinarjem

Beograd, 26. avgusta. I. Davi je odpotovala v Varšavo naša delegacija na varšavsko konferenco, ki se je udeležile države Male antante, Poljska, Baltske države, Madjarska in Bolgarija. V naši delegaciji so: in-ster trgovine in industrije Juraj Demetrović, kmetijski minister dr. Stanko Šibenik, načelnik v kmetijskem ministertvu Stojković, inspektor v kmetijskem ministertvu Petrović in šef kabineta trgovinskega ministertva dr. Mašić. Na varšavski konferenci, ki prične z delom 28. t. m., bodo reševali v glavnem ta-le vprašanja: kako naj se izvede racionalizacija in centralizacija izvoza poljskih pridelkov, da se odstrani škoda, ki jo povzroča medsebojna konkurenca; določi naj se struktura vseh poljedelskih držav in ugotovi, v katerih proizvodih bi te države najmočnejše konkurirale; razpravljalo se bo o ukrepih za olajšanje izvoza iz agrarnih v industrijske države; proučili se bodo odgovori, ki so jih posamezne države poslale na vprašanje Društva narodov; iskal se bo način, kako naj se najuspešneje pride do stalnega sodelovanja in skupne izvozne akcije, slednjič se bo proučil predlog o ustanovitvi kmetijskega urada pri Društvu narodov v Ženevi.

Subotica, 26. avgusta. k. Danes opoldne je potovala skozi Subotico z beograjskim brzovlakom preko Budimpešte v Varšavo jugoslovanska delegacija pod vodstvom trgovinskega ministra Demetrovića. V delegaciji pa ni bilo kmetijskega ministra dr. Šibenika, ker so ga posli zadržali v Beogradu. Trgovinski minister Demetrović je dal novinarjem izjavo in rekel med drugim: Ne gre samo za sinajski sporazum, kajti vršila se je tudi agrarna konferenca v Bukarešti, in sicer v zvezi z akcijo Društva narodov. Stvar je v tem, da smo mi po gospodarski konferenci v Ženevi sto-

pili v tesne stike z agrarnimi državami glede vprašanj, ki nas vzajemno zanimajo, in ne samo nas, temveč ves svet. Sedanja konferenca v Varšavi je samo nadaljevanje onih konferenc o vprašanjih, ki so aktualna in ki obstoje na celem svetu. Konferenca v Bukarešti je obravnavala iste predmete med Jugoslavijo, Romunijo in Madjarsko in dala odgovor na vprašalno polo Društva narodov v vseh vprašanjih, ki se nanašajo na agrarno krizo. Tam so bile ugotovljene zadeve, ki se tičejo naših treh držav. Zaključke te konference so sprejele vse tri vlade, tako naša, kot romunska in madjarska. Razumljivo je, da bomo o svojih rezultatih obvestili tudi druge evropske agrarne države, da bodo tudi one vedele o tej akciji. Na varšavski konferenci pridejo seveda na dnevni red tudi druga važna vprašanja.

Čisto ločeno od tega so se na sinajski konferenci obravnavali naši medsebojni odnosi. Na tej konferenci je prišlo do nekaterih zaključkov, ki zadevajo v prvi vrsti naše skupne interese, ki pa niso naperjeni proti drugim državam. Vsa naša orientacija je določena s sklepi bukareške in sinajske konference. Na varšavski konferenci pridejo na vrsto tudi druge stvari, ki nas bodo zanimalo. Društvo narodov je glede agrarne krize napravilo velik krog držav. So pa še manjši krogi, naš cilj pa je, da te kroge razširimo. Povsem jasno je, da vsaka država išče rešitve v dogovoru z drugimi državami v trgovinsko-političnih vprašanjih.

Na koncu je minister izjavil, da zakon o trgovini še ni gotov, pač pa je kralj včeraj podpisal zakon o javnih skladiščih. V trgovinskem ministertvu izdelujejo obrtni zakon. Minister je pri slovesu izrazil nado, da se čez osem dni vrne v Beograd.

Člani jugoslovansko-bolgarske komisije v Zagrebu

V banskem dvorcu jim je bila prirejena častna večerja

Zagreb, 26. avgusta. k. — S ponočnim monakovskim brzovlakom so prišli člani jugoslovansko-bolgarske komisije za ure-ditev dvolastniških posestev. Člani komisije so do jutra ostali v salonskih vagonih. Ob 9. je prišel k njim načelnik banske uprave g. dr. Hadži in jih pozdravil v ime-nu bana g. dr. Šilovića. Nato so člani komisije odšli v banski dvorec, kjer so posetili bana. Za tem so si ogledali mesto. Posebno dolgo so se mudili v Etnografskem muzeju. Posetili so tudi vseučiliško

knjižnico. Potem so odšli v Gornje mesto. Zvečer je bila komisiji v banskem dvorcu prirejena svečana večerja. Ob 11. so odpotovali naprej proti Beogradu.

Med dnevom so v Zagrebu posetili tudi mestnega načelnika dr. Srkulja. Odlične goste je v sprejemni dvorani mestne hiše v zastopstvu mestnega načelnika sprejel mestni senator Gusić. V mestni hiši so se odlični gostje v spremstvu banskega svetnika Hadžija zamudili v prijaznem razgovoru preko pol ure.

Vilnski vojvoda poseti Jugoslavijo

Beograd, 26. avgusta. I. V treh dneh prispe z avtomobilom iz Poljske v Beograd vilnski vojvoda (ban) g. Vladislav Raskiewicz. Napravil bo večje turistično potovanje po vsej jugoslovanski državi. G. Raskiewicz je bil na Poljskem večkrat notranji minister. V poslednjih letih pa načeluje Vilni in njeni pokrajini. Njegova velika zasluga je, da se je ta pokrajina baš v zadnjih letih tako lepo razvila. Znan je tudi kot velik prijatelj Jugoslovancev. Vse jugoslovanske izlet-nike, ki so kdaj posetili Poljsko in Vilno, je g. Raskiewicz vedno prav priščno sprejel.

Velika zarota v Litvi

Berlin, 26. avgusta. I. »Vossische Zeitung« objavila vest iz Kovna, da je bilo po vsej Litvi izvršenih mnogo aretacij v zvezi z zaroto, ki so jo organizirali v okviru društva »Železni volke« prijatelji bivšega diktatorja Voldemarasa in ki je imela namen znova vzpostaviti absolutistični režim. Pri mnogih članih »Železnega volka« je policija izvršila hišne preiskave, katerih zaključki so privedli do aretacije 20 članov organizacije in bližnjih Voldemarasovih znancev. Vsi bodo postavljeni pred sodišče, nekateri, kot pravi ome-njeni list, obsojeni tudi na smrt.

Finančna diktatura na Španskem

Madrid, 26. avgusta. I. Radi težkega finančnega položaja je španska vlada objavila svoj sklep, s katerim stopijo v veljavo obroke odredbe finančnega ministra. Finančni minister je dobil od vlade popolno svobodo, da po svoji uvidenosti izda nadaljnje odredbe, da se prepreči nadaljnje padanje tečaja španske pesete. Ta odredba, ki v bistvu pomeni finančno diktaturo, je vzbudila v evropskih finančnih krogih veliko senzacijo.

Zarotniška organizacija v Egiptu

Kairo, 26. avgusta. AA. Redarstvo je odkrilo organizacijo zarotnikov, ki so hoteli ubiti ministrskega predsednika Sidky pašo. Zarotniki so skušali izvršiti svoj naplek med vožnjo predsednika egiptске vlade iz Aleksandrije v Kairo. Redarstvo je prišlo mnogo v zaroto zapletenih oseb.

Oboroževanje na morju

Pariz, 26. avgusta. n. »Excelsior« javlja, da bo prvi lord britanske admiralitete Aleksander na poti z Malte v London posetil tudi svoja dva kolega v Rimu in v Parizu. Razgovorjal se bo z njima o vprašanju pomorskega oboroževanja, v kolikor se nanaša to vprašanje na čas od londonske konference dalje.

Naša delegacija za Društvo narodov

Beograd, 28. avgusta. AA. Kraljevska delegacija na letošnjem rednem zasedanju Društva narodov bo tako-le sestavljena:

Šef delegacije in prvi delegat dr. Marinković Vojislav, zunanji minister, drugi delegat dr. Mažuranić Zelimir, trgovinski minister na razpoloženju, tretji delegat dr. Šumenković Ilija, izredni poslanik in pooblaščen minister v Bernu ter stalni kraljevski delegat pri Društvu narodov.

Prvi namestnik delegatov dr. Andrej Gosar, minister za socialno politiko v p. in univ. prof., drugi namestnik delegatov Fotić Konstantin, izredni poslanik in pooblaščen minister v ministertvu zunanjih zadev, tretji namestnik delegatov dr. Todorović Milan, univerz. profesor, čestriti namestnik delegatov Nenadović Mihajlo, brigadni general, šef sekretarijata in ekspert dr. Perne Ivan, šef odseka za Društvo narodov v zunanjem ministertvu. Sekretar delegacije je Gavrilović Milivoje, sekretar zunanjega ministertva, osebni sekretar šefa delegacije pa Pavlović Kosta.

Poročilo Društva narodov o mandatih

Ženeva, 26. avgusta. AA. V poročilu komisije Društva narodov za mandate hvali komisija francosko vlado, ki je znala v Siriji in Libanonu sprovesti organizacijo priprave v smislu želj Društva narodov ter dala Siriji in Libanonu ustavo. Zato komisija upa, da bodo voditelji ljudstva cenili napore Francije ter delali z njo v lojalnem sodelovanju. Posebno čestita komisija francoski vladi, da je izpopolnila justico.

Ženeva, 26. avgusta. AA. Tajništvo Društva narodov je izdalo poročilo mandata odobora o lanskim neredih v Palestini. Poročilo kritizira za-držanje angleških oblastev. Kritika tega odobora je izzvala odgovor, v katerem angleška vlada opravičuje ravnanje svojih oblastev v Palestini pred neredi in po njihovi ureditvi.

Zagrebski župan v Beogradu

Beograd, 26. avgusta. AA. Davi je iz Zagreba prispel v Beograd zagrebski mestni načelnik dr. Stepan Skulj. V Beogradu hoče dr. Skulj urediti neka interna vprašanja zagrebske občine in vprašanje zveze mest. Dr. Skulj obišče predsednika vlade generala Živkovića, finančnega ministra dr. Švrljugo, ministra za gradnje Trifunovića in ministra za socialno politiko Preko ter predsednika beograjske občine Milana Nešića.

Upokojitve in imenovanja

Beograd, 26. avgusta. I. Višji veterinarski svetnik v Rekaevih g. Ivan Demšar je upokojen. Za arhivarskega uradnika pri oddelku za socialno politiko banske uprave Dravske banovine (I/III) je postavljen Jakob Adamič, upravitelj bivšega invalidskega doma v Ljubljani.

Šahovski turnir v Liège-u

Liège, 26. avgusta. d. Partija Sultan Cana proti Rubensteinu je bila prekinjena, Rubinstein je na boljšem. Partija Niemcevič-Marshall se je končala remis. Prav tako partija Tartakower proti Ahuesu. Colle je zmagal nad Thomasom. Partija Weening proti Sultan bey Efu se je končala remis, istotako tudi igra Przepiorke proti Ple-ciju.

Stanje po 7. kolu: Sultan Can 6 (1), Tartakower 5, Colle 5, Niemcevič in Thomas 3 in pol, Rubinstein 3 (2), Ahues 3 (1), Weening 2 in pol, Przepiorka 2 (1), Marshall 2, Sultan bey Ef 1 in pol.

Študentski kongres in narodne manjšine

Bruselj, 26. avgusta. AA. Svet 12. mednarodnega kongresa študentske konfederacije je na svoji včerajšnji seji zaključil svoje zasedanje in sprejel sklep, s katerim odklanja zahtevo prvega od-bora kongresa, ki je predlagal izvolitev odobora za proučevanje vprašanja narodnih manjšin. Prav tako je svet sklenil, da bo prihodnji kongres mednarodne študentske konfederacije 1931. v Bukarešti. Ob sklepu se je bil izvoljen izvršilni odbor konfederacije.

Nov vagon-restaurant

Beograd, 26. avgusta. AA. 23. t. m. je bil od-dan v promet vagon-restaurant na progi Beograd—Čačak—Sarajevo pri brzih vlakih št. 305 in 306. To je prvi vagon restaurant na ozkotirni železnici v naši državi.

Nevaren gozdni požar

Cassino, 26. avgusta. AA. Nevaren požar je z-ruhljal v okolici zgodovinske opatije Cassino. Gozd je bil na več krajih v plamenih. Ogenj se je razširil z veliko naglico in je že ogrožal samo opatijo. Po napornem gašenju se je oddelkom milice in ognjegašev naposled posrečilo, da so ogenj pogasili in rešili opatijo preteče nevarnosti.

Nočni požar v hotelu

Bukarešta, 26. avgusta. n. Nocoj je nastal požar v velikem peteronadstropnem hotelu »Palace«. Požar je nastal na strehi hotela, ki je tudi popolnoma zgorela. Ogenj je poškodoval zgornja nadstropja. Škoda je velika. Požar je bil šele okoli treh zjutraj pogašen.

Pod Saharo velikansko jezero?

Pariz, 26. avgusta. AA. Družba znanstvenikov, ki proučuje Saharo, misli, da se razteza pod sa-harskim peskom velikansko podzemsko jezero. Učenjaki sodijo, da bi bilo moči to jezero porabiti za namakanje pušave. Po njihovem nne-nju bi se tako dalo obdelati 2 in pol milijona kvadratnih milj pušave.

VREMENSKA NAPOVED.

Dunaj, 26. avgusta. d. Vremenska napoved meteorološkega zavoda za jutri: Lepo vreme bo trajalo dalje.

Skrčen obseg tržaškega procesa

Trst, 26. avgusta. V prostorih nove justične palače se z naglico pripravlja proces proti juliskim Jugoslovonom. Urad posebnega sodišča je postal obremenjen in olajševalnim pričam ter prizadetim strankam poziv k razpravam.

Listi napovedujejo, da prispe jutri v Trst predsednik posebnega sodišča general Cristini. Cristini je bil rojen 1895. leta in šteje komaj 35 let. Svojo karijero je napravil v času fašistovskega režima. Še kot dijak je pred petimi leti postal general fašistovske milice, zatem pa doktor in odvetnik. Pred tremi leti je bil imenovan za podpredsednika posebnega sodišča za zaščito države. Lani pa je zasedel predsedniško mesto. Pri poslednjih fašistovskih volitvah, ki so znane kot »fašistovski plebiscit«, je vstopil kot poslanec v italijanski parlament. V vojni je bil kot mlad podporočnik ranjen in zaradi tega proglašen za invalida.

Poleg Cristinija sestavljajo sodni svet častniki fašistične milice, in sicer Marij Griffini, Klavdij Pezzani in Ivan Presti. K sodnemu svetu bosta na tem procesu dodeljena še dva sodnika. V avli tržaške porote, kjer se bo vršil proces, so se namestile nove mize za branitelje in za italijanske novinarje, ker znano je, da inozemski novinarji pristop k procesu ni dovoljen.

Po prvotnih uradnih določbah bi bili morali sestavljati zagovorniški zbor odvetniki dr. Zennaro, dr. Puecher, dr. Bologna, dr. Contreras, dr. Matosel-Lorani in doktor Giannini. V poslednjem hipu pa sta dr. Puecher in dr. Bologna zaprosila predsednika posebnega sodišča generala Cristinija, naj ju odvede zagovorniških dolžnosti. Prvi je v svoje opravičilo navedel, da mora

iz zdravstvenih razlogov na letovišče, dr. Bologna pa, da mu branijo nastopiti na tem procesu že prej prevzete obveznosti.

Po zadnjih vesteh bo posebno sodišče v Trstu sodilo le 14 obtožencev, in sicer one, ki naj bi bili krivi bombnega atentata na uredništvo fašističnega glasila »Popolo di Trieste« in drugih takšnih dejanj na deželi. Šele pozneje bodo postavljeni pred sodišče ostali obtoženci. Dne 1. septembra bodo sojeni: Marušič, Miloš, Bidovec, Španger, Štoka, Rupelj, Čač, Zahar, Kosmač, Niko, Kosmač Jože, Obad, Pertot Miro, Valenčič in Širca.

Bidovec, Miloša in Špangerja bo zagovarjal zaupni branitelj, Pertota pa uradno odvetnik dr. Zennaro. Ruplja in Čača bo kot uradni zagovornik branil dr. Giannini, Obada in Jožeta Kosmača dr. Matosel-Lorani, Štoka, Zaharja in Valenčiča dr. Contreras. Marušiča in Širca bi moral braniti dr. Puecher, Nikolaja Kosmača pa dr. Bologna, toda, kot rečeno, sta se oba odrekla tej nalogi.

Današnji »Piccolo« poroča, da je obtožnica v Gorici napravila globok vtis, ker je kar 23 obtožencev iz podeželskih središč goriške pokrajine. Vlado glasilo »Giornale d'Italia« pa pravi v svojem komentarju k obtožnici: »Sedaj so Italijani natančno spoznali vso zaroto na škodo nacije ob juljski meji. Prepričani smo, da je sedaj docela uničena zarotniška organizacija ter da je napad na »Popolo di Trieste« zadnji v vrsti teh žalostnih dogodkov.« List v nadaljnjem naglašuje, da je že proces proti Gortanu odkril organizirano zaroto. Kot oba omenjena lista, tako se bavi ves ostali fašistovski tisk s tem procesom in mu pripisuje velik političen pomen.

Delavski strokovni pokret

Strokovno gibanje rudarskega delavstva se nahaja v tukajšnjem revirju skoraj na mrtvi točki. Temu je krivo deloma nezaupanje, ki ga goji rudarsko delavstvo v stare, strokovne organizacije, češ, da so to le še prežiti ostanki in strokovni priveski bivših političnih strank, od katerih imajo zle izkušnje, deloma pa apatija, v katero je delavstvo zapadlo vsled dolgotrajne krize.

Danes obstojajo v Trbovljah 4 rudarske strokovne organizacije in sicer po članstvu najjačša Zveza rudarjev Jugoslavije, ki je postala tekoma letošnjega leta precej aktivna. Sklepele je več strokovnih shodov, na katerih so bile sprejete razne resolucije in spomenice ter so bili delavstvu tudi pojasnjeni ukrepi, ki so bili podzveti v smeri paralizacije nastale krize. Ta organizacija je zasnovana na marksistični podlagi ter izpoveduje načela razredne borbe. Njen sedež je v Delavskem domu, kjer se nahaja tudi gospodarska organizacija »Delavska konzumna zadruga«, prosvetna organizacija »Svoboda« s kinom in gostilno. Očividno gospodarska organizacija dobro uspeva, kar dokazuje dejstvo, da je zadruga kupila letošnjo spomlad na Tereziji trgovino in gostilno g. Izlaker Albina za znesek 800.000 Din, kjer je bila pred kratkim otvorena podružnica »Delavskega doma« s trgovino in gostilno. Ta organizacija ima močno zaslonbo v Delavski zbornici, v kateri ima tudi svoje izvoljene zastopnike.

Druga po članstvu najjačša rudarska strokovna organizacija je Jugoslovanska strokovna zveza rudarjev, ki je zasnovana na krščansko-socialni podlagi. Tudi ta organizacija ne more beležiti pomembnejših uspehov v delavskem gibanju. Njeno delovanje je omejeno na intervencije v delavskih vprašanjih, v večjih akcijah je pa že sodelovala z drugimi strokovnimi organizacijami. Njen sedež je v hiši I. delavskega konzumnega društva na Vodah.

Tretja strokovna organizacija v revirju je Narodna strokovna zveza, ki deluje na nacionalni podlagi. Tudi njen pokret je omejen ter ga zadržuje deloma sedanja kriza, deloma pa dosedanja nezaupljivost delavstva do nacionalnih organizacij.

Brezdvoma najmarljivejša rudarska strokovna organizacija pa je II. skupina rudarske zadruge, ki je po rudarskem zakonu priznana zastopnica celokupnega rudarskega delavstva. Tekom sedanje krize so njeni predstavniki izvršili nebroj intervencij na merodajnih mestih, ki so imele za cilj doseči omiljenje težke rudarske krize. Točasno se nahaja njen sedež v Rudarskem domu, kjer se nahaja tudi zadruga »Rudarski dom«. Trenutno šteje zadruga »Rudarski dom« 99 zadrugnih članov, katerih število se je precej skrčilo. Pred leti je bila ta zadruga, ki se je pri ustanovitvi opirala večinoma na takozvane »neodvisne«, jako močna, danes se je pa del zadrugnikov že izrekel za likvidacijo in spojitve z zadrugo v Delavskem domu. Drugi se temu zopet upirajo in so še nadalje za samostojnost zadruge »Rudarski dom«. Zadruga ima namreč še nekaj tisoč dinarjev dolga, ki pa ni tako velik, da bi bilo treba misliti na likvidacijo. Razumljivo je, da danes tudi ta zadruga trpi, ker dohodki vinotoča, ki se nahaja v Rudarskem domu, ne zadoščajo niti za obresti dolga. Zato se načelstvo zadruge peča z mislijo, da izpolnjuje pri banški upravi dovoljenje za gostilno, ker se nadeja, da bi se z večjimi dohodki preprečilo likvidacijo zadruge. S spojitvijo te zadruge z zadrugo v Delavskem domu bi se pa delavske gospodarske organizacije in v zvezi s

tem tudi strokovni in kulturni pokret dvignil, ker bi se združili dve doslej med delavstvom najjačši struji v eno skupino.

Iz vrst II. skupine rudarske zadruge in s strani nekkih vplivnih delavskih voditeljev pa je bila letošnje spomladi pokrenjena ideja združitve vseh dosedanjih starih rudarskih strokovnih organizacij v enotno »Delavsko strokovno zvezo Jugoslavije«. O tej zamisli se je že razpravljalo na nekem rudarskem zborovanju dne 9. februarja t. l., kjer se je tudi že ustanovil pripravljalni odbor, ki je izdelal pravila ter jih dne 27. februarja t. l. predložil oblasti v odobrenje. Za novo organizacijo se je izreklo več vplivnih zastopnikov II. skupine, Strokovne zveze rudarjev Jugoslavije in Narodne strokovne zveze. Ker so pravila sestavljena za teritorij cele države, so bila s strani banske uprave predložena notranjemu ministru v odobrenje, kjer jih sedaj proučujejo.

Pravila so prirojena že novemu državnemu ustroju, in nova organizacija ne bo zasnovana na marksistični razredni podlagi, marveč bo med drugim tudi propagirala med delavstvom jugoslovansko državljansko zavest. — Društvo je ustanovljeno odtod se bo ustanovilo na temelju § 35 zakona o zaščiti delavcev ter razteza svoje delovanje po teritoriju cele Jugoslavije. V onih banovinah, kjer bo osnovanih 5 kraj. organizacij, bodo ustanovljeni banovinski odbori. Delavska strokovna zveza Jugoslavije bi predvsem stremela za socialni, kulturni in moralni podvig jugoslovanskega delavstva ter bi delovala na zedinjenju vseh delavskih strokovnih organizacij v državi. Ali bodo organizatorji novega pokreta imeli pri svoji novi akciji uspeh, je težko predvideti. Vsekakor bi pa pomenilo osnove nove organizacije konsolidacijo delavskega gibanja v državi, ker bi se združile vse stare organizacije v enotno jugoslovansko delavsko strokovno organizacijo.

Na mejo, v Gornjo Radgono in Št. Ilj

Narodna in državna dolžnost nas vabi in poziva, da podpremo s svojo izdatno udeležbo v nedeljo dne 7. septembra sokolsko prireditev v Gornji Radgoni, v katere neposredni bližini, v mestu Radgoni, je bilo leta 1917. od Avstrijcev ustreljenih več vojakov Slovencev, ker so v svojem proroškem navdušenju klicali: »Živela Jugoslavija!« Junakom mučenikom »Večna slava!«

Enako nas vabi in poziva ta dolžnost dne 8. septembra v Št. Ilj na 20letnico otvoritve Slovenskega doma.

Gornja Radgona in Št. Ilj, dva znamenita obmejna kraja. Pohiteti hočemo zato v Gornjo Radgono, na mejo, na tla, poškrbljena z mučeniško krvjo za našo državo, jačiti in povzdigujoč našo narodno in državno zavest in ugled jugoslovanskega življa, naslednjega dne v Št. Ilj, gledat lepe kraje, ki so pod nemškimi pritiskom bivše Avstrije žilavo vztrajali in ostali zvesti svoji slovenski govorici.

Da dosežemo oba svoja namena, vabimo vsa naša obrambna, sokolska, pevska, stanovska, strokovna, sportna, dirkalska in druga društva ter mariborsko in podeželsko prebivalstvo, naj se udeležijo po možnosti v največjem številu dne 7. septembra sokolske prireditve v Gornji

Radgoni, a dne 8. septembra slavnosti 20letnice otvoritve Slovenskega doma v Št. Ilju.

V izvršitev teh svojih rodoljubnih namenov priredimo v nedeljo dne 7. septembra izlet v avtobusih v Gornjo Radgono. Prijave sprejema Narodna Obrana vsak torek in petek od 18. do 19. ure v svoji pisarni v Narodnem domu. Odhod iz Maribora (izpred Nar. doma) v nedeljo dne 7. septembra točno ob 12. uri, odhod iz Radgone istega dne v času od 20. do 21. ure. Voznina v avtobusu tja in nazaj 45 dinarjev za osebo, na tovornem avtu po 35 dinarjev, drugih pristojbin ni. Predplačnikom bodo prostori zagotovljeni.

Za ponedeljek dne 8. septembra je mestno mariborsko avtobusno podjetje naproseno, naj uporablja tega dne vozni promet iz Maribora v Št. Ilj in nazaj. Za pešce lepa državna cesta 3 in pol ure peš. Vlaki vozijo iz Maribora ob 6:20 in 13:30, nazaj v Maribor pa ob 20. uri. V Mariboru, dne 28. avgusta 1930.

Za Narodno Obrano, oblastni odbor:

dr. V. Kukovec.

Za Jadransko stražo: dr. Jos. Leskovec.

Za Sokolsko župo: dr. Fr. Irgolič.

Za sreski odbor N. O.: Božo Ž. Putniković,

polkovnik.

Za klub »Mejac«: Radivoj Rehar

Veliki dom grafikov prično graditi v najkrajšem času

Ljubljana, 26. avgusta. Gradbeni odsek organizacije grafičnih radnikov v Ljubljani je na današnji seji sklenil, da odda gradnjo Doma grafikov Ljubljanskim gradbenim družbi kot najugodnejši ponudnici.

Kakor znano, bodo naši grafiki gradili ob vogalu Masarykove in Miklošičeve ceste nasproti monumentalni stavbi Vzemne zavarovalnice svoj dom, ki bo prav tako lepa in impozantna stavba. Celotni stroški za to stavbo so proračunani na 3 milijone Din.

S kopanjem temelja prično v najkrajšem času. Prvi delavci bodo začeli kopati zemljo že ta teden.

Zagorsko pismo

Zagorje, avgusta.

Razveseljivo je dejstvo, da delavstvo naše doline ne poseda več v toliki meri po gostilnah kakor v prejšnji dobi, recimo pred vojno; vzrok temu ni samo slab zaslužek zadnjih mesecev, nego delavstvo je uvidelo, da nudi tudi narava dovolj razvedrila in okrepčila po prestatem napornem delu v zaduhlih rovi. Organizirajo se razne skupine za pohod v planine, ali pa jo mahajo posamič eni na sv. Goro ali Kum, drugi na sv. Planino, Čemšenško planino ali na hrib Malovrh. Ob lepih nedeljah je čez dan dolina kot izumrla in na večer se vračajo ti »nedeljski planinci« vedrega in od solnca ožganega obraza. Ako prisluškujemo pomenku starejših mož, čujemo vedno isto tarjanje: »Kaj bo, ako bomo tudi v bodoče po eden do dva šikta tedensko praznovali, kakor do sedaj?« Njih tare skrb za svojce, ker skraj bo zima pred durmi in otrokom, kateri so hodili sedaj bosi in v lahki obleki, bo treba obutve in toplega oblačila, a zaslužek ne zadostuje niti za najpotrebnejšo hrano. Boječe upirajo pogled v bodočnost, — in mogoče bo ravno zima rešila to perečo rudarsko vprašanje, katero tare kot mora našo dolino. —

Do sedaj se ni bilo menda v nobenem letu pri nas tako živahnega stavbenega gibanja, kot v tekočem. Na Slepovni je že več zgradb pod streho in pri drugih se nadaljujejo dela z mrzlično in pospešeno hitrostjo. Vsak se boji jesenskega deževja ter gleda, da bo spravil čimprej svojo stavbo pod krov. Tudi vdova v rudniku ponesrečenega rudarja Groznika si je postavila na vzhodni strani rudniške kolonije lično hišico, katerega je že dograjena in se vršijo le še notranja dela.

Industrijalec g. Weinberger bo zgradil nove apnenice, kar delojemalci toplo pozdravljajo; tozadevni komisijski ogled bo te dneve.

Prostor, kjer je stala več desetletij častljiva starka steklarna, je zravnana, rabna opeka odnešana in že vzdana v novih stavbah, a z nerabno so zasuli prostor pod separacijo ob Mediji, kjer stoji nova strojna, ker se je moral ves ta prostor zaradi nove širokotirne proge dvigniti. »Pod skalo« betonirajo novo strugo za Medijo, katere bo v nekaj dneh gotova, in njeno sedanjo strugo bo zavzela železnica. Most železne konstrukcije čez Medijo pri Resniku bo v nekaj dneh končan, nakar bodo betonirali podporne zidove proti visečemu terenu pod kolonijo. Vzhodno od separacije že stoji veliko leseno ogrado za betonski bunker in izkop terena zapadno separacije se še nadaljuje; tu bo zgrajeno moderno nakladišče z bunkerjem in vagonsko tehtnico. Drugo leto bodo gradili

veliki most čez cesto od g. Michelčiča do tehtnice pred graščinskim vrtom. S tem bo ves prostor med rudniško restavracijo in pisarno Kotrodežkega obrata javnemu prometu odzvel in tudi nivo ceste zravnal. Nedvomno bo nudil novi most Toplicam lepo sliko tehnike in napredka. Hop.

Moralna in gospodarska vrednost malih domov

Po prevratu sem je zidanje malih hišic pri nas in drugod v največjem razmahu. Po celi srednji Evropi je opaziti to gibanje v okolici velikih mest, želja po lastnem mirnem domu je zelo velika — brez dvoma je k temu pripomogla tudi vojna. Nasprotniki malih hiš so navadno krogi, ki jim je največja želja imeti po mestih lepe in visoke palače, opremljene z vsem mogočim modernim komfortom. Žal, da so stanovanja v takšnih palačah dostopna le premožnim strankam, ki še dolgo ne tvorijo večine mestnega prebivalstva. Izboljšanje socialni položaj našega delavstva omogoča zidavo lastnih domov, četudi skromnih. S zidavo malih domov je omogočen zaslužek številnim obrtnikom in delavcem, kar je zelo važno. Družine, ki si postavljajo lastne domove so prisiljene k varčnosti. Vsak hišni posestnik mora skrbeti za vzdrževanje poslopja in poleg tega še za ličnost vrta in okolice, kar mu lepo izpolnjuje prosti čas. Država pride tudi do svojih davščin. Poznamo več slučajev, da se je ravno po takšnih malih domovih naselila tiha sreča, ker je zavest lastniške pravice ustvarila v lastniku novega, skrbnega človeka, ki mu je do tega, da obrani družinski dom. Zahajanje v krčne pojenjuje, otrok ni treba pošiljati več na ulico, ampak so na domačem vrtu koristno zaposleni in z veseljem delajo za — sebe. Za mesto je v moralnem in gospodarskem oziru velikega pomena, če ima par tisoč zadovoljnih in štedljivih posestnikov malih domov, kakor pa če visi nad njimi vedno Damoklejev meč stanovanjskih odgovorov zaradi otrok, ki se jih vse brani. To vstvarja slabo razpoloženje proti hišnim lastnikom in premožnim krogom, ki lahko stanujejo udobno in jih nihče ne more metati iz hiš. Zagovarjanje predragih najemnin po kakem ključu na predvojne najemnine ni na mestu, ker so današnje najemnine v primeri s plačami absolutno previsoke. Zato naj bi obline v čim večji meri šle na roko onim, ki si hočejo postaviti lastne domove s ceneno oddajo stavbišč. Treba je pogledati v naša predmestja in človeka kar veseli, ko vidi kako živo gibanje je okoli malih domov. Iz službe drži pot takoj domov, kjer je dela na vrtu, dvorišču in v hiši. Eni so zaposleni z izdelovanjem betonskih stebričev za ograjo, drugi si urejajo kanalizacijo sami, samo, da se prihrani izdatek in polepša dom. Med »vrtarjarije« nastaja tiho in plemenito tekmovanje, kar je v korist okolice, ki dobiha s tem vedno lepše lice. Od občin bi pa bilo pričakovati, da uredijo ceste in pota, da ne tonejo prebivalci ob dežju po lužah in blatu.

Gradbo cenjenih malih domov bi bilo treba organizirati na širši podlagi, da se omogoči ravno z otroki obdarovanim družinam zdrava stanovanja, kar je iz vidika narodnega zdravja velevažno. Oblasti naj bi šle na roko tudi pri dobavi gradbenega materiala, v prvi vrsti pa lesa, ki ga ima država v svojih gozdovih veličanske množine.

Začetek šol

Na državni II. deški meščanski šoli v Ljubljani se prično razredni in drugi izpiti dne 30. avgusta t. l. Vpisovanje bo v torek 2. in sredo 3. septembra obkrajat od 9. do 12. Natančnejša obvestila so razvidna na razglasu v šolski veži.

Na državnih osnovnih šolah v Ljubljani bo naknadno vpisovanje za novo šolsko leto v ponedeljek 1. in v torek 2. septembra, obkrajat od 8. do 12. ure. — Šolska maša in učiteljska konferenca bo dne 3. septembra, 4. septembra pa redni pouk, ako šolska oblast ne ukrene drugače. Vse ostalo je razvidno iz naznanil na šolskih deskah v vežah posameznih šol.

Državna deška meščanska šola v Celju javlja, da bodo ponavljalni izpiti dne 29. avgusta, završni dne 30. avgusta. Pričetek vedno ob 8. uri. Vpisovanje v vse razrede se vrši 1. oziroma 2. septembra od 8. do 12. ure. Nanovo se sprejemajo učenci, ki so uspešno dovršili 4. šolsko leto. S seboj naj prinesejo šolski izkaz ter krstni list. Ostale podrobnosti so nabite na uradni tabli.

Na dr. meščanski šoli na Rakeku bodo ponavljalni izpiti 1. septembra ob 8. uri, vpisovanje v vse razrede bo 2. septembra od 9. do 12. Otvoritvena služba boja bo 6. septembra ob 8. uri.

Na državni meščanski šoli v Pučju se vrše ponavljalni izpiti 30. in 31. avgusta t. l. Zasebni izpiti in završni izpiti pa od 1. septembra dalje. Vpisovanje v I. razred se vrši za vse učence 30. in 31. avgusta, 1. in 2. septembra od 8. do 12. ure v ravnateljevi pisarni. Šolska maša se bo vršila na dan, ki ga bo ravnateljstvo pri vpisovanju razglasilo.

Dnevne vesti

— **Kontrola bančnega poslovanja.** Prihodnji teden bodo inspektorji ministarstva za trgovino začeli pregledovati denarne zavode v Beogradu, ker je ministarstvo prejelo mnogo pritožb proti denarnim zavodom. Kjer bodo ugotovili kakšne napake, tam bodo uporabili najstrožja kazenska določila, v najskrajnejšem slučaju pa bodo takemu denarnemu zavodu prepovedali nadaljnje delovanje. Tak pregled denarnih zavodov se bo periodično izvršil po vsej državi.

— **Za linijski dohodarski urad na Opekarski cesti** se bodo oddala stavbena dela za malo prizemno hišico. Vsa tozadevna pojasnila in načrti so na razpolago v pisarni ravnateljstva mestnega dohodarstvenega urada na Gosposvetski cesti 17. Ponudbe je vložiti pri navedenem ravnateljstvu do 1. septembra 1930. 12. ure popoldne.

— **Letošnja velika skupščina Ciril Metodove družbe** se vrši v Ribnici na Dol. dne 8. septembra. Kdor želi se udeležiti skupnega obeda, naj sporoči tri dni prej moški podružnici v Ribnici z dopisnico. 307

— **V vednost vsem zobotehnikom Dravske banovine!** Pozivamo vse nekoncesionirane in koncesionirane zobotehnike Dravske banovine na važni celokupni sestanek, ki se vrši v nedeljo, dne 31. t. m. ob 9. uri popoldne v sejni dvorani Okrožnega urada za zavarovanje delavcev v Ljubljani, Miklošičeva cesta št. 20, dvorišče. Sestanka se udeležijo gg. delagati iz Zagreba, kateri nam bodo poročali o osnutku novega zobotehniškega zakona. Vabimo vse gg. kolege, koncesionirane in nekoncesionirane, da se istega v svojem lastnem interesu udeležijo! — Pripravljalni odbor več koncesioniranih in nekoncesioniranih zobotehnikov. 308

— **Poučno potovanje dubrovniške mornarske akademije.** Gojenci dubrovniške trgovske mornariške akademije so odpotovali v nedeljo na daljše študijsko potovanje z ladjo »Vila Velebita« po Sredozemskem morju. Pri odhodu je ladja zadela v neki motorni čoln, ki je bil v trenutku poln vode. Posadko je »Vila Velebita« rešila.

— **Beograjski Zeleis pred disciplinarnim sodiščem.** Afera z beograjskim čudodelnim zdravnikom dr. Ilićem vzbuja vedno večjo pozornost. Te dni je prišel zdravnik pred disciplinarno sodišče zdravniške zbornice, ker je zdravil bolne, ki ne bi jih smeli zdraviti s svojimi aparatami. Obtožnica zahteva, naj se zdravniku prepove izvrševanje prakse za 1 leto in izbriše iz zdravniške zbornice. Zdravnikov pomožni zdravnik dr. Hara-Davan je izjavil, da je doktor Ilić zaslužil dnevno okoli 30.000 Din, njemu je pa plačal mesečno samo 3000 Din.

— **Dvigalo v zvonik zagrebske katedrale.** V gorenje galerije zvonika v zagrebski katedrali se je doslej prišlo po stopnjicah z več sto stopnjicami. Razgled z zvonika je krasen, le da se ni vsak upal po strmih in dolgih stopnjicah v zvonik. Zato je stolni kapitelj sklenil montirati do prve galerije avtomatično dvigalo, ki ga bo dobavila tvrdka Stigler v Milanu. V dvigalu bo prostora za 10 oseb.

— **Obesil se je 22letni mladenič.** V Zemunu se je obesil na podstrešju 22letni Miodrag Glišić. Mladenič je v zadnjem pismu napisal, da ni nihče kriv njegove smrti, da je tako hotela njegova nesrečna usoda.

— **Težka motociklistična nesreča.** V Domžalah bivačih absolutno srednje tehnične šole Jakob Sršen se je včeraj okoli 8. odpeljal z motornim kolesom iz Domžal proti Celju. Pri Dragomiljah se je hotel ogniti nekemu kmečkemu vozu, ki je stal na desni strani ceste brez nadzorstva. Konj se je motorja ustrašil in zavil na levo v motociklista, ki se je prevrnil in obležal težko poškodovan v obcestnem jarku. Neki osebni avto je Sršena odpeljal v ljubljansko bolnico. Sršen je pri padcu dobil težke notranje poškodbe.

— **Obsodba Frana Pecha.** Sodnik Starčević je razglasil razsodbo v procesu proti Franju Pechi. Franjo Pecha je bil obsojen zaradi goljufije in zaradi utaje, ker je prodajal obveznice vojne lkode in tobačne srečke, ne da bi vrednostne papirje izročal kupcem; ker je pri Poštni hranilnici dvignil 403.300 Din, ne da bi bil to njegov denar, da je zapravil kavejce svojih nameštencev in ker je zapravil vplačila članov »Kola za varčevanje in posojila«. Obsojen je bil na 8 mesecev zapor, 100 Din denarne globe in na izgubo častnih pravic za dve leti.

— **Oprala je svojo čast.** Lani oktobra je neka Peka Vukčević umorila župana preševske občine pri Kumanovem Veličah Gorunovića, in sicer zato, ker ji je ta izstavil slabo spričevalo o npravnosti. Peka je Črnogorka in je ob aretaciji izjavila, da ni mogla drugače oprati svoje časti kakor z umorom. Te dni bo prišla pred sodnike v Kumanovem.

— **Nezvesto ženo je zaklal.** Bolgar Panajot Ratkov, ki prebiva kot vrtnar že 35 let v Zagrebu, je v nedeljo počakal svojo mlado ženo pred hišnimi vrati v Ozaljski ulici in jo po kratkem obračunavanju zabodel z nožem v trebuh. Žena je kmalu nato v bolnici umrla. Ratkov se je sam javil policiji. Izjavil je, da ga je žena varala z nekim 25letnim Rusom, bivšim častnikom. Imela je z njim dva otroka. V nedeljo je šla brez dovoljenja plesat, ko se je vrnila, se je stari vrtnar maščeval. Na njegove očitke mu je žena zabrusila: Kaj mi moreš? Jaz sem mlada, ti pa star! Na te besede je vrtnar nezvesto ženo napadel z nožem in jo smrtno ranil.

— **Umor vaškega župana.** V Bistrici pri Petrovcu je tragično preminul župan Milisav Pavlović. Zvečer se je v svoji kavarni nenadoma zgrudil na tla v mlaki krvi. Ustrelil ga je skozi okno neki 25letni Živojin, ki je sovražil župana že delj časa.

— **Morskega psa so ujeli.** V Lovrani so ribiči ujeli 5 m dolgega morskega psa.

— **Samomor uglednega trgovca.** V Kuli se je obesil 55letni ugledni trgovec z žitom Adolf Fürst. Živel je samotno življenje. Na listek je zapisal, preden se je obesil, da gre v smrt zaradi slabe trgovine.

— **Mrtva starica v vodnjaku.** V nekem vodnjaku v Peljudu so našli 74letno starko Kradić. Odšla je z doma, da pregleda svoj vinograd. Najbrž si je sama končala življenje.

— **Aretirani atentatorji na avtomobil.** Nedavno smo poročali o drznem atentatu na avtomobil, s katerim se je vozil iz Osijeka v Zagreb plačilni natak Ivan Kajan. Natak je peljal svojo 11letno hčerko k zdravniku. Pri Petrinjah je neznanec sredi ceste napadel avto s samokresom. Ustrelil je 14 krat na avto in obstrelil Kajanovo ženo v nogo. Orožnikom se je posrečilo izslediti atentatorja. To sta dva delavca iz Dalmacije: 24letni Ante Ivkošić in 23letni Milan Znavor. Začetkom meseca sta se vrnila iz Belgije. Pri atentatu jima je pomagal tudi neki Mate Šabić, katerega so orožniki tudi ujeli.

— **Vročina v Dalmaciji.** V Splitu je bil v nedeljo najbolj vroč dan tega poletja. V senci je kazal termometer 34° C.

— **Vreme.** Lepo, vroče vreme traja v vsej državi, zlasti v Dravski banovini že 11. dan. Barometer se je v zadnjih 24 urah po nekaj dvignil za 1 do 2 mm še višje. V državi je včeraj barometersko stanje variralo med 765,2 do 771,2. Letos barometer še kmalu ni dosegel take višine. Najvišje barometersko stanje je bilo včeraj v Mariboru (771,2). Barometer je včeraj ob 7. jutraj kazal: Ljubljana 770,2 (prejšnji dan 768,7), Maribor 771,2 (prejšnji dan 768,7), Zagreb 771, Beograd 770,1, Skopje 767,1, Sarajevo 769,5, Split 765,5, Rab 766,2, Vis 765,2. Jutranja temperatura se je tudi v zadnjih 24 urah dvignila za več stopinj ter je termometer včeraj ob 7. jutraj kazal: Ljubljana 20 (prejšnji dan 19), Maribor 18,4 (prejšnji dan 21), Zagreb 20, Beograd 20, Skopje 25, Sarajevo 18, Split 27, Rab 26, Vis 24. Najhušja vročina je sedaj v južnih krajih naše države in v Dalmaciji. Oblačnost je včeraj jutraj znašala od 0 do 10, v Ljubljani in Mariboru 10, drugod manj. Po dnevi je bilo izredno vroče in le deloma jasno, ker je bilo ponekod oblačno. Relativna vlaga: 55 do 90%, v Ljubljani 85, v Mariboru 75%. V Ljubljani je bila včeraj najvišja temperatura 25,2 C, najnižja 19,7 C. Včeraj jutraj je bilo v Ljubljani precej megleno.

Ljubljana

Sreda, 27. avgusta 1930., Jožef. Pravoslavni: 14. avgusta, Zlatko.

Nočno službo imata lekarni Sušnik na Marijinem trgu in Kuralt na Gosposvetski cesti.

*

■ **Državna strelska tekma lovcev.** Opozarjamo vse prijatelje strelskega športa, da se vrše v dneih 6., 7. in 8. septembra ob priliki »Državne šumarsko-lovske razstave« v Ljubljani velike strelske tekme. Udeležijo se jih strelci iz vse države. Tekmovalni red se naroča pri Slovenskem lovskem društvu. Posetniki, ki bodo razstavili, imajo polovično železniško vožnjo. Poskusno streljanje bo na vojaškem strelišču v četrted dne 28. t. m. in 4. septembra popoldan od 3. do 6. ure. Strelci-lovci, odzovite se — naj nikdo ne manjka.

■ **Bukova drva** (m³ 150 Din) in trbovelski premog pri tt. »Kurivo«, Dunajska cesta št. 33 (Balkan), telefon 34-34. —199

Maribor

m Starešinska zveza »Triglava« bo priredila častni večer svojemu častnemu članu predsedniku dr. Toplaku dne 6. septembra ob 20. uri v hotelu »Orel« v Mariboru. Obljubili so sodelovati najodličnejši člani. Po možnosti naj se udeležijo večera slednji starešina in ravno tako aktivni člani »Triglava« v čim večjem številu, ker naj bo ta večer manifestacija triglavske ideje. Izrecno so vabljeni tudi dame. Prired. odb. zveze.

m **Prenos kosti italijanskih vojakov.** Na tukajšnjem mestnem pokopališču je bilo pokopanih 120 italijanskih vojakov, ki so med svetovno vojno umrli v Mariboru kot ranjenci in ujetniki. Sedaj bodo njihove telesne ostanke izkopali in prepeljali v Ljubljano, kjer bodo položeni k onim, ki so umrli tamkaj.

m **Teozofsko predavanje.** Teozofsko društvo na Dunaju je odposlalo v Jugoslavijo svojega zastopnika, ki bo v četrted 28. t. m. ob 20. uri predaval na Koroški cesti 10 o teozofiji. Iz Maribora se odpelje v Zagreb in potem dalje.

m **Revizija mer.** Mestno načelstvo odreja, da se v smislu odloka ministarstva trgovine in industrije, da se v času od 26. t. m. do 31. oktobra t. l. pregledajo in uradno preizkusijo vse v javni uporabi poslujoče mere: uteži, tehtnice, steklenice, suhe mere, meterske, debeline, okvirji za merjenje drv, petrolejski aparati in bencinske črpalke. Lastniki takih mer morajo navedene predmete prinesiti na po

tržnem nadzorstvu določene dneve v Meroizkusni urad v Frančiškanski ulici 11. Lastniki neprenosljivih tehtnic, črpalke itd. morajo pa pri omenjenem uradu vložiti s 5 Din kolikovanje prošnje, da se izvrši kontrola na kraju, kjer stojijo. Kdor tega ne bi storil, bo kaznovan.

m **Operetna in baletna šola v Mariboru.** S 1. septembrom otvori tukajšnje Narodno gledališče operetno in baletno šolo, katero bo ob sodelovanju znane plesalke gđe. Erne Kovačeve vodil novoangažirani operetni in operni režiser g. Djuka Truhovič. Pozivajo se vsi, ki mislijo, da so talentirani za to stroko, da se od danes dalje javijo osebno g. Truhoviču v Narodnem gledališču, in sicer med 9. in 12. uro popoldne ali pa med 16. in 18. popoldne.

m **Društvo hišnih posestnikov** iz Maribora in okolice priredi v nedeljo 31. t. m. ob 9. uri popoldne v hotelu »Orel« javen shod. Na dnevnem redu bo razprava o ukinitvi občinske gostiščine v zvezi s proračunom mestne občine za leto 1931 ter o občinskih davčninah na nezazidane prostore.

m **Enoletni trgovski tečaj slovenskega trgovskega društva v Mariboru.** 9. septembra t. l. se otvori na državni trgovski akademiji v Mariboru enoletni trgovski tečaj, ki ga bo vodilo Slovensko trgovsko društvo. Pouk bo celodnevno. Poučevali bodo profesorji trgovske akademije. Vpisovanje je vsak dan v prostorih trgovskega gremija od 9. do 12. ure v Jurčičevi ulici 11.

m **Razveljavljen razpis.** Ministrstvo za narodno zdravje v Beogradu je razveljavilo razpis primarijskih mest v naši bolnici. Dosedanji primariji ostanejo radi tega še nadalje na svojih mestih.

m **Sramotilni napis.** Nad cerkvenimi vrati na Slovenski kalvariji, ki pa je domačini imenovali pravilno Petersko goro, je še danes napis Windischer Kalvarienberg. Bil bi menda že čas, da bi se ta sramotilni napis nemudoma odstranil.

m **Nasilni vajenec.** Ker ga je odpustil iz službe, je čevljarški vajenec Franc S. v nedeljo z nožem napadel svojega mojstra Alojzija Jagra v Stanovskem in ga tako nevarno ranil, da so ga morali prepeljati v tukajšnjo bolnico.

m **Brezobzirnost.** V noči od ponedeljka na torek sta v neki gostilni na Aleksandrovi cesti dva delavca Blaž H. in Ivan R. popravljala pod in pri tem tako razbijala, da vsa okolica ni mogla spati. Na zahtevo stražnika, da z delom nehata, sta izjavila, da imata tako naročilo od svojega mojstra. Take brezobzirnosti bi bilo treba v bodoče temeljito preprečiti. Za delo je dovelj časa po dnevu.

m **Tatvina kolesa.** Strojnemu ključavničarju Ferdu Klasincu je v ponedeljek dopoldne izginilo 1000 Din vredno kolo, znamke »Puch«, katerega je pustil pred trgovino Pinter & Leonard na Aleksandrovi cesti.

m **Karambol.** Na ustju Cafove ulice sta na Aleksandrovi cesti trčila v ponedeljek avtomobilist Alojzij Cajnko, šofer pri Völkerju in kolesar Peter Laporšek. Hujske nesreče ni bilo, le Laporškovo kolo se je občutno potrla.

m **Aretacije.** V ponedeljek je bilo tu aretiranih 5 oseb. Jakob Z. je romal v zapor ker je šofiral brez izpita in dovoljenja; Franc C. je bil osumljen tatvine kolesa; Ludvik Handić, znani »predsednik pobleške republike« je praznoval svoj god z raznimi neokusnimi šalami in nadlegoval pasante na Glavnem trgu; Karel Z. je preveč globoko pogledal v kozarec; Nikolaj H. je pa po svoji stari navadi razgrajal in ni hotel plačati zapitka.

m **Nezgodna pri igranju.** Enajstletna Frančiška Brodarjeva se je v ponedeljek dopoldne igrala z drugimi otroci na dvorišču hiše št. 23 v Jadranski ulici. Pri teku je zadela ob neko bruno in tako nesrečno padla, da si je strla levo nogo pod kolenom. Prepeljana je bila v bolnico.

m **Štiri nezgode na istem mestu.** V kamnolomu med Limbušem in Bistrico so se dogodile letos že štiri nesreče. Zadnja žrtev je bil v ponedeljek delavec Josip Ačko, ki je padel 6 metrov globoko in si zlomil desno nogo ter do bil tudi več drugih notranjih in zunanjih poškodb.

Celje

* **Premestitve pri Okrožnem uradu.** Uradnik Okrožnega urada za zavarovanje delavcev v Celju g. Tome je imenovan za vodjo ekspoziture v Šoštanju. Dosedanji vodja te ekspoziture gospod Štraus je pa premeščen v Celje.

* **Prof. Strohshneider v Celju.** Artist profesor Strohshneider, ki je v zadnjih dneh presenetil Ljubljano, je končno prišel tudi v Celje. Včeraj je ves dopoldan v Prešernovi ulici montiral svoje komplicirano zračno orodje.

* **Avtomobil povozil pešca.** K notici pod tem naslovom, priobčeni pod rubriko Celje, pripominjamo, da g. Karel Kozelj, ki vozi na prog. St. Peter—Vransko, ni bil oni šofer, ki je povozil dečka Antlogo, katerega so prepeljali v celjsko bolnico. Toliko resnici na ljubo.

* **Delo dobijo pri tukajšnji borzi dela** 2 konjska hlapca, 2 hlapca za govejo živino, 1 hišni hlapec, 3 poljski delavci, 1 vrtnar, 1 pečar, 1 lončar, 2 steklarja, 1 kovač, 2 mizarja, 1 tapetnik, 5 čevljarjev, 1 raznašalec kruha, 2 mlinarja, 2 črkoslikarja, 1 trg. poslovodja, 11 vajencev; za Francijo se išče 50 rudarjev, 10 stavb. in 10 strojnih ključavničarjev, 10 elektromehanikov in 25 tesarjev; 16 kmečkih dekel, 2 pletilki, 1 navijalka, 4 šivilje, 4 natakariče, 1 hotelska sobarica, 2 kuhinjski služkinji, 4 trgovske pomočnice, 16 služkinj, 4 sobarice, 2

orož. kuharici, 1 perica, 1 postrežnica, 7 varuš, 3 vajenke.

* **Surov voznik.** Ker je dovoz na kolodvorsko skladišče radi asfaltiranja Krekovega trga zaprt, je bil otvoren nov dovoz v Kolenčevi ulici, ki je malo strm in ga konji težko zmorejo. Neki voznik v ponedeljek ni mogel s svojimi konji speljati voza preko tega dovoza, pa je naprosil Franca S. iz Škofje vasi, naj mu pomaga s svojimi konji. Franc pa tega ni hotel, temveč je začel z bičem prepevati konje voznika. To pa ni dalo konjem novih moči, pač pa so se mimo-idočji zgražali in Franca ovadili policiji.

* **Izgube in najdbe.** Voznik Franc Oevirk iz Ostrobnega je na Ljubljanski cesti izgubil s svojega voza žerjav, vreden 1000 Din. Najditelj naj mu ga vrne ali ga naj odda na policiji. — Pod kapucinskim mostom se je našla aktovka, v kateri je bila sesalka za kolo. Dobi se na policiji.

* **Najdeno truplo novorojenčka.** Včeraj rano jutraj so orožniki pripeljali iz Mozirja neko detomora. Žensko so odvedli v mestni park za 35letno žensko, ki so jo aretirali radi suma Gozdnog restavracije, kjer je pokazala mesto, na katerem je otroka pokopala. Ženska je namreč otroka že pred osmimi dnevi porodila brez tuje pomoči in pri tem, kakor ona zatrjuje, tako nesrečno ravnala, da se je otrok zadušil. Truplo je doma tri dni skrivala, potem pa ga odnesla v Celje in ga pokopala na omenjenem kraju. Orožniki so res našli truplo, ki je bilo že močno segnilo, žensko pa so izročili okrožnemu sodišču.

Krško

Ker je po cerkvenem koledarju za ljubljansko škofijo Angelska nedelja šele prva v septembru, je običajni romarski shod pri sv. Rozaliji šele v nedeljo 7. septembra.

Ptuj

Težka nesreča v Osluševcih. V Osluševcih pri Ptuj se je dogodila pred dnevi težka nesreča. Ko je hlapec tamkajšnjega trgovca Raka z lužjo nekaj iskal po skladišču, se je nenadoma vnel petrolej, ki je tekel iz puščajočega soda. Kmalu potem je zagorel tudi sod in eksplodiral s silnim pokom. Hlapec je dobil nevarne opekline po vsem telesu in so ga morali oddati v bolnico. Ogenj, ki je pri tem nastal, so domačini še pravočasno pogasili.

■ **Požar.** Pretekli teden je bil požar pri posestniku in županu Francetu Petku v Cvetkovcih. Njegova gospodarska poslopja so uničena. Ker so v bližini pogorišča našli listek, na katerem je bilo napisano, da bo gorelo še drugod, sumijo, da je bil ogenj podtaknjen.

Slov. Bistrica

Koncert konservatorista A. Voduska iz Gradca je preložen od sobote na danes, sredo, dne 27. avgusta.

Pri slavnostni maši na Jernejevo nedeljo je igral naš čitalniški orkester ter konservatorist A. Vodusek, sin sodnega svetnika v Slov. Bistrici.

Na živinskem sejmišču se je naselil večji cirkus. Za mestne otroke prava senzacija.

Tombola olupševalnega društva je bila dobro obiskana. Olupševalno društvo je prodalo okoli šest tisoč tablic, kar je za Slov. Bistrico lepo število.

■ **Naš trg.** Cene na našem trgu so povprečne. Gobe prodajajo po 4—6 Din za kilogram, brusnice po 5 Din liter, t. j. 60 dkg, maline so sedaj še vedno po 5 Din, jabolka pa po 250 Din kilogram.

V ponedeljek 25. t. m. je bil običajni Jernejev živinski in kramarski sejem. Vršiti bi se moral že 24., ker pa je padlo Jernejevo na nedeljo, je bil preložen na ponedeljek.

Št. Jernej na Dolenjskem

Zegnanje v Št. Jerneju v nedeljo je bilo prav veselo in živahno, istotako v ponedeljek Jernejev semenj. Živine je bilo mnogo na prodaj in je še dovolj šla, slabše so odrezali kramarji, ki jih je bil poln trg. Pravijo, da ljudstvo nima denarja. Pa so bile vse gostilne polne, čeravno je bilo nebeško vreme. Ampak pridni so postali naši Dolenjci, v obeh dneh se niso prav nikjer stekli. Da bi bilo vedno in povsod tako, bo to naš ponos!

Brežice

Sokolski nastopi. V nedeljo 24. t. m. smo men- da za letos končali s sokolskimi nastopi. Vse sokolske prireditve so potekle vzorno in pokazale resno zanimanje občinstva za razvoj telovadbe. Prvi sokolski nastop je bil 1. junija v Sevnici, ki se je vršil ob veliki udeležbi vsega sokolstva iz Posavja. Ob enem je sokolsko društvo v Sevnici otvorilo Sokolski dom, ki je eden najlepših v Posavju. Kmalu nato se je vršil sokolski nastop na Bizelskem v in Rajhenburgu; 3. avgusta v Brežicah, 15. v Radečah, 17. v Krškem in 24. t. m. je priredila brežiška župa sokolski nastop v Dobovi, kjer obstoja sokolsko društvo komaj dva meseca. Udeležba na zadnjem nastopu je bila precejšnja. Sokolskemu društvu v Dobovi želimo krepke razmah!

Veselic v Čatežkih toplicah, ki se je vršila v nedeljo 24. t. m., zaradi mnogih veselje gnetno ni uspela. Svirala je gasilska godba iz Rajhenburga.

■ **Meščanska šola v Brežicah.** Vpisovanje učencev za šol. leto 1930/31 se vrši 1. septembra v ravnateljstvu pisarni; s seboj je prinesiti 20 Din za zdravstveni fond. 6. septembra je v župni cerkvi sv. maša ob 8. uri. V torek 9. septembra se začne ob 8. uri redni pouk.

■ **Pričetek izvoza.** 25. t. m. je začelo na kolodvoru živahno življenje. Že v zgodnjih jutranjih urah so peljali skozi mesto mnogo voz, naloženih s lepim krompirjem.

■ **Več resnice.** V zadnji številki ponedeljskega lista čitamo o žalostnem koncu konja dirkača, omeniti pa moramo, da se konj ni pasal v bližini rudniške železnice, ampak na prog, nadalje je bil brez nadzorstva ter ni poginil sam, temveč ga je lastnik ustrelil v hlevu, nakar je razjarjeni konj ubežal na cesto ter sredi trga uoginil.

„Boljša domača črna gruda, kakor tuja zlata ruda...“

s tem geslom so prišli rudarji iz Francije na obisk v domovino, ki jih je prisrčno in materinsko sprejela

Ljubljana, 26. avgusta.

Naši rojaki, dolgoletni izseljenci v severnih krajih Francije in po nemški Westfalliji so organizirali skupen izlet v rojstne kraje. Hrepenenje po lepi domači zemlji, želje, videti in pozdraviti svoje, so jih z neodoljivo silo gnale iz oddaljenih krajev, kjer si s težavo služijo svoj vsakdanji kruh, zopet pod domači krov, da nam z manifestacijo dokažejo svojo ljubezen do domovine in države.

Od Jesenice do Ljubljane jih je narod pozdravljal ter jim iskreno želel, da bi preživeli srečne dneve med nami. Borba za vsakdanji kruh jih je napotila pred leti, celo desetletji

izseljencev zahvalili za veličasten sprejem in tople pozdrave. Na Jesenicah jim je občina nudila okrepčilo, nakar so rudarji krenili dalje do Otoč, od koder so se napotili na Brezje, kjer so imeli sveto mašo pred oltarjem Matere božje.

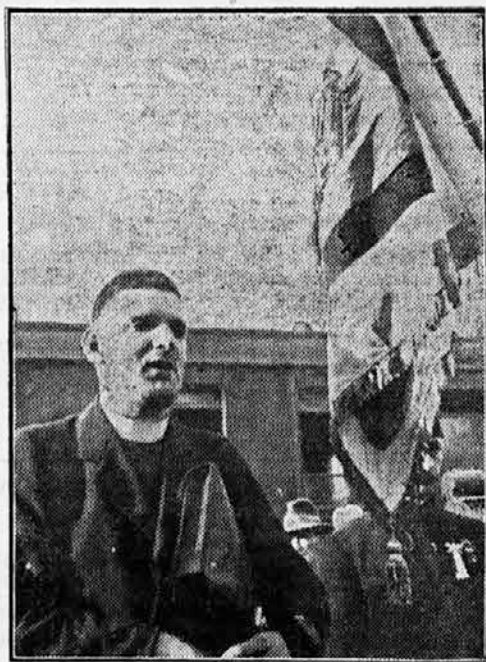
Lep in ganljiv sprejem v Ljubljani

Za 16:56 je bil napovedan prihod rudarjev iz severne Francije. Na peronu je bilo že mnogo preje zbranega mnogo občinstva. K sprejemu so prihiteli mnogi delavci in stare žene, ki imajo stalne stike z izseljenci in ki imajo med njimi tudi svoje, znance in soprojce. Mnogemu je utripalo srce ob prvem svidenju po tolikih letih trpljenja. Pričakovali so ljubljene brate-trpine med drugimi banski svetnik dr. Popović, mestni župan dr. Dinko Puc, mnogi pevec z dr. Švigljem na čelu, železničarska godba »Sloga« ter zastopniki mnogih delavskih organizacij.

Ob 16:56 je posebni vlak, obstoječ iz 12 vozov, okrašenih z zelenjem, privozil na glavni kolodvor. Med sviranjem godbe so goste viharo pozdravljali in jim vzklikali: »Živeli! Zdravo!« Prvi sprejem je bil prisrčen in priprosto ganljiv. Ko so rudarji stopili iz kupejev, so zastavonoše treh rudarskih praporov in zastavonošinja ženske organizacije vstopili v polkrog s predsedniki vseh organizacij na čelu. Mnogi so se po dolgih letih zdravi zopet toplo pozdravljali, se poljubljali in si s solzami v očeh zrlili drug drugemu v obraz. Sledili so pozdravi zastopnikov oblasti.

Banski svetnik dr. Popović je rojake-izseljence najprej pozdravil v imenu banske uprave Dravske banovine. Iskreno jim je želel, da bi bilo njih bivanje v domačih krajih srečno in veselo. Želel je, da bi postali stiki med njimi in našo državo še tesnejši. V naši državi bodo vedno našli oporo v težki borbi v tujini za vsakdanji kruh in obstanek. (Viharno odobravanje in vzklikanje.)

Župan dr. Dinko Puc je rudarje-izseljence najiskrenejše pozdravil v imenu Ljubljane. Povdarjal je, da je izseljeniško vprašanje rak rana našega življenja. S težkimi skrbmi ste odhajali v tujino, da bi tam našli svoje druge ognjišče. Ostali ste kljub temu zvesti svoji domači grudi! Zato nas tembolj veseli, ko se danes vračate kot izletniki v svoje rodne domove. Ostanite zvesti narodu! Ostanite zvesti domači grudi! Ostanite zvesti naši državi! Iz srca vam vsi želimo »dobrodošlico«.

Župnik g. Anton Hafner se zahvaljuje za prisrčen sprejem

Rudarji zastavonoše

v daljno tujino ter jih ločila od domače grude. Trdo je njih življenje v rudokopih. Dan za dnem jim grozi smrt v hladnih in temnih rovih, a s tolo ljubeznijo se spominjajo na domači krov. V delu utrjeni kopači črnega dijamanta so zahrepeneli, da vidijo lepe in solnčne naše kraje, kjer je tudi sicer težka borba za obstanek.

Rudarske rodbine in posamezni rudarji po rudokopih severne Francije so se zbrale in napotile v domače kraje, da okrepe skupne vezi med tujino in domovino.

Jesenice in Ljubljana sta danes prvi skupini, ki je prišla iz severne Francije, prisrčno in navdušeno pozdravljali.

Točno ob 10. dopoldne je privozil iz Nemške Avstrije posebni vlak rojakov-izseljencev skupine iz severne Francije, ki jo vodi župnik g. Anton Hafner. So to rudarji iz slavnega Merlebacha, dalje iz Bruay-a an Artois in iz Lens Levina. Seboj so vzeli tri krasne rudarske prapore s sv. Barbaro in zastavo Bratovštine ženskega rožnega venca. Zastopniki rudarskih organizacij v omenjenih krajih so prispele v črnih rudarskih krogih. Na Jesenicah jim je bil prirejen prav domače prisrčen in velik sprejem. Jeseniško prebivalstvo jim je izkazalo vse gostoljubje kakor je običajno, kadar se vrača brat v svojo rodno zemljo. Na jeseniškem kolodvoru so rudarje iz Francije pozdravili jeseniški župnik in duhovni svetnik g. Kastelic v imenu občine in župnije. V imenu ministra za socialno politiko in narodno zdravje obmejni komisar g. Batagelj, v imenu banske uprave ravnatelj izseljeniškega komisarijata v Ljubljani g. Fink, v imenu DZ g. Marinček, bivši minister g. Josip Gostinčar za Jugoslovansko strokovno zvezo, g. Fran Kravos za narodni izseljeniški odbor in za narodno-socialno strokovno zvezo, dalje predsednik kovinarjev na Jesenicah g. Gasser ter naposled stari prijatelj in znanec izseljencev g. dr. Kuha kot predsednik Družbe sv. Rafaela.

Globoko ginjenj so se zastopniki rudarjev-

Množica pozdravlja rudarje-izseljence

Župnik g. Anton Hafner, simpatične marcialne postave, se je globoko ginjen zahvalil za izkazane ovacije in pozdrave. Tako odličnega in veličastnega sprejema — je dejal — nismo pričakovali. Vse je bilo tako prisrčno in bratsko! Na nekem prtu je tam v tujini zapisala delavka lepe besede:

Boljša domača črna gruda kot na tujem zlata ruda!

Tujina je tujina! Iz srca smo vam hvaležni, da nas niste pozabili, onih, ki morajo v tujini trdo in veliko delati. Tega sprejema ne bomo nikdar pozabili in zato se vam v imenu vseh iskreno zahvaljujem ter vam kličem: »Živeli!« (Vzkliki: »Živeli!«)

Dr. Anton Švigelj je v imenu vseh domačih pevcev pozdravil rudarje iz Francije ter jim želel, da bi ohranili še vedno v srcih ono lepo slovensko pesem, ki spremlja vsakogar tudi v širni tujini. Prav tako jim je želel iskreno dobrodošlico.

Tajnik Zveze slovenskih društev sev. Francije g. Andrej Dolinar je v vznešenih besedah

K odkritju fresk v Celju

Glede odkritih fresk v Celju smo dobili še sledeča pojasnila. Pod sedanjim ometom se nahajata dve plasti prejšnjih slikanih ometov. Prva, starejša plast s Kristusovo sliko je razmeroma še dobro ohranjena in izvira iz 14. stoletja, dočim je plast nad njo zelo poškodovana. Ta druga plast izvira iz 15. stoletja in je na njej ohranjeno nekaj ornamentike ter glava nekoga škofa. Freske so slučajno odkrili, kajti namen raziskovanja je bila ugotovitev stavbnih faz cerkve. Določiti se dajo tri faze, in sicer predstavljajo prvo fazo današnja ladja do višine konzol, drugo fazo predstavlja ravno kriti strop, ki je bil nekoliko višji od današnjega, tretjo fazo pa vidijo v obokanju stropa ter prizidanju današnjega presbiterija. Te dni izide 5. knjiga Umetnostnih spomenikov Slovenije, ki bo obširno razpravljala o umetnostnih spomenikih celjske dekanije, predvsem seveda celjskega mesta samega.

Smrtna nesreča na kolodvoru na Teznu

Maribor, 26. avgusta.

Danes ob 1. uri ponoči se je na tovornem kolodvoru na Teznu pri Mariboru dogodila težka nesreča, ki je zahtevala človeško žrtev. Železničarji so ob tem času premikali tovarne vlake. Pri tem delu je bil zaposlen tudi 34letni premikač Jurij Verdel, ki je še dal znak za odklopljenje dveh vagonov na tiru št. 23, nakar je hotel skočiti v stran. Pri tem se je pa menda spotaknil in padel tako nesrečno preko tračnic, da se ni več mogel pravočasno dvigniti in ogniti. Oba težka vagona sta tako zdrčala preko njegovega telesa.

Grozne nesreče ni prav nihče opazil. Šele ko so ostali železničarji videli, da Verdela ni nikjer in da tudi ni njegove signalne luči, so odšli na omenjeni tir in ga našli — že mrtvega. Vagona sta mu popolnoma zmečkala obe nogi tik pod trebuhom in levo roko nad komolcem.

O nesreči je bila takoj obveščena orožniška postaja na Teznu, ki je odredila komisijonelni ogled, na kar je bilo pokojnikovo truplo po odredbi občine prepeljano v mrtvašnico mestnega pokopališča na Pobrežju.

Pokojni Jurij Verdel je bil miren in zelo vesten delavec, zato je njegova nesrečna smrt, katere ni sam zakrivil, še bolj tragična. Za njim žaluje mlada vdova z nepreskrbljenim otrokom. Pogreb ponesrečenca bo v četrtek.

Nesrečno Nežino godovanje

Tam v idiličnem Zadobju pri Trati v Poljanski dolini, kjer imajo prav dober hruševac in drugo žganje, so 20. januarja po zimi veselo slavili god lepega dekleta Neže Bozovičarjeve. Fantje so bili veseli. Godli so in peli in pili žganje. Spili so ga precej. Po godovanju so se v prijateljstvu krenili k posestniku Buhu, kjer so znova pili žganje in dober čaj. Tam je nekdo posestnikovega sina Rudolfa Raztresena udaril z nekim topim predmetom po glavi, da je videl vseh sedem zvezd. Ze močno pijanega fanta je ta udarec močno zmešal. Šel je nazaj v sobo ter začel z nožem mahati okrog sebe. Po naključju je zadel z vso močjo posestnikovega sina Jožeta Buha v obraz tako, da mu je predrl lice na obeh straneh in mu tudi ranil konico jezika.

Državni tožilec je Rudolfa Raztresena obtožil zločinstva zoper življenje in telo, ker je Raztresen prizadejal Buhu tako težko telesno poškodbo, da mu je obraz trajno izkazal.

Pred malim senatom, kateremu je predsedoval s. o. s. gosp. I. Kralj, se je mladi Rudolf Raztresen zagovarjal, da se sploh ne spominja dejanja, ker je bil popolnoma pijan in je bil od udarca tudi zmešan. Mnoge priče so po svoje opisale bistvene okolnosti, kako se je nesrečno zaključilo veselo godovanje Neže Bozovičarjeve. Državni tožilec je vztrajal pri obtožbi, dočim je zagovornik plediral za milejšo obsodbo.

Senat je Rudolfa Raztresena obsodil zaradi zločinstva zoper življenje in telo na 14 dni strogega zapora. Senat je ugotovil, da je Jože Buh dobil s poškodbo trajno skazjen obraz, vpošte-

izrekel ponovno zahvalo za sprejem ter povdarjal, da so bili naravnost presenečeni. Pozdravljala lepo domovino ter obljubila, da bodo vsi rudarji-izseljenci vedno zvesti ostali svoji svobodni domovini.

Po končanih pozdravih je g. župan povabil vse rudarje na restavracijski vrt glavnega kolodvora, kjer jim je mestna občina priredila zakusko. Med zakusko so ljubljanski pevci zapeli več umetnih in narodnih slovenskih pesmi.

Iz severne Francije je prišlo 216 rudarjev, 171 žena in 90 otrok, vseh torej 477.

Po zakuski so se naši rudarji odpeljali s prvimi vlaki v svoje rojstne kraje, kjer so jih domači še z večjo bratsko ljubeznijo pozdravljali. So med izseljenci stari rudarji in delavci, ki jim je težka borba v rovih pod zemljo zarisala globoke poteze in zadalja tudi mnogo ran. So možje, ki kažejo veliko samozavest in ponos. Rudarji so se odpeljali večji del v kraje naših rudarskih revirjev, mnogo jih je odšlo tudi na Notranjsko in Dolenjsko. Tudi iz zelena Štajerske je bilo več družin.

Vsem bratom izseljencem pa želimo:

Bojite pozdravljeni in srečni med nami!

Kranj

Kopalna sezona. Po dolgem dežju smo dobili zopet lepo vreme. Kopalci, ki so že obupali nad vremenom, so zopet prišli na svoj račun. Posebno Sava ima vedno več obiskovalcev, dasi je bolj mrzla kakor umazana Kokra. Dolgo pa že Kranj pogreša modernega kopaljšča.

Kranj dobi v prihodnjih letih novo šolsko poslopje. Staro že davno več ne ustreza zahtevam. Seveda občina skrbno premotriva finančni položaj. Za mnogo stvari je uvedla nove ali povisane davčine, tako na pivo. Nove pa je uvedla na vse stvari, katere prinašajo okolici v mesto. — Šolsko poslopje preuredi tudi občina Naklo. Do sedaj je imelo Naklo samo dvorazrednico s štirimi oddelki. Sedaj dobi štirirazrednico. Desni trakt poslopja se podaljša. V tem traktu bosta dva razreda in še stanovanja za dve učiteljski moči.

Tržič

Odhodnica sestre Hynkove. V soboto dne 23. avgusta so na poslovilnem večeru načelnice Vlaste Hynkove sestre in bratje napolnili do zadnjega kotička gostilniške prostore pri bratu Lončarju. Jasen dokaz, kako je bila vrla načelnica priljubljena in spoštovana od vsega društva. Tudi pevci Bralnega društva, katerega član je bila, so prišli, da so zadnjikrat zapeli nekaj domačih pesmi v slovo. Brat starosta je v lepem govoru orisal njeno dolgoletno vneto in iskreno delo, ter se v imenu celega društva zahvalil za njen požrtvovalni trud in ji želel vso srečo in zadovoljstvo na njeni novi življenjski poti v bratski Č. S. republiki. Nato so sledili govori brata podnačelnika, brata predsednika Pevskega odseka in končno govor brata Bučarja v imenu SSKJ, ki je z iskrenimi, vznešenimi besedami izrazil živahen aplavz. Izročena so bila nato načelnici darila društva, ki naj jo vedno in povsod spominjajo na leta plodonosnega delovanja v dragemu društvu. Zdravo, vrla, draga, nepozabna načelnica!

Prostovoljno gasilno društvo v Križah pri Tržiču, je imelo v nedeljo 24. t. m. veselico na vrtu gostilne Primožič v Pristavi. Obiskana je bila zelo dobro in so navzoči pri dobri postrežbi in poskočni muziki prišli na svoj račun.

Lepo vreme je izvabilo meščane na planine in v okolico, tako da je bilo mesto popoldne prazno. Šele zvečer se je zopet oživilo, ko so se vračali izletniki iz krasnih planinskih postojank.

Ribnica

Zakaj bi se že enkrat ne zganili? Povsod drugod, pa najsi bo to na Gorenjskem ali Dolenjskem, opaziš, kako lepo so markirana pota, tako, da moraš, če nočeš, priti kamor si namenjen. V Ribnici se pa nam o takih rečeh še skoro sanja ne. Saj še glavne ceste nimajo kazipotov, kako bi si upal kaj takega zahtevati od potov, ki vodijo v hribe. Včasih pride kdo tudi v Ribnico, rad bi napravil kam kak izlet, pa ne more drugače, kakor da vzame s seboj vodnika. Ali ni že skrajni čas, da se merodajni faktorji zganijo in pokažejo, da ima tudi ribniška okolica dovolj prirodnih zanimivosti in krasot.

Sadje zori. Razen nekaj malega grintavih in od toče otolčenih jabolk skoro ne bo nobenega drugega vrtnega sadja. Pač pa bo več kostanja in orehov. Dočim je lani ob času žganjeku po vaseh kar vse dišalo po žganju, se bodo morali letos zadovoljiti s kislim jabolčnim mostom, če še tega ne bo zmanjkalo.

Radio

LJUBLJANA, sreda 27. avgusta. 12:30 Plošče. 13:30 Časovna napoved, borza, plošče. 13:30 Iz današnjih dnevnikov. 18:30 Tamburaški klub »Krišmaš«. 19:30 Ura dobre knjige: Jurčičevi spisi. 20: Opera na ploščah. 22: Poročila in časovna napoved, napoved programa za naslednji dan. BEOGRAD, sreda 27. avgusta. 10:30 Plošče. 12:45 Opoldanski koncert radio-kvarteta. 13:30 Dnevne vesti. 19: Divji zapad Amerike, predava dr. Brežnik. 19:30 Koncert radio-orkestra. 20:30 Koncert, judovski komponisti (pesmi in cello). 21:30 Dnevne vesti in čas. 21:45 Večerni koncert radio-kvarteta. 22:45 Narodne melodije (plošče). 23:15 Beethoven: III. Simfonia (plošče).

ZAGREB, sreda 27. avgusta. 12:30 Opoldanski koncert radio-orkestra. 13:30 Poročila in vreme. 20:15 Berlinski panevropski kongres, govori dr. J. Stern. 20:30 Kulturna in društvena poročila. 20:35 »Aida«, opera v 4 deli, Verdi (plošče).

Andrej Zmave, Maribor:

Vinogradniki — zdaj!

Mnogi vinarji pričakujejo pri večjem številu trsnih vrst bolj enakomerne donose, kar se včasih zgodi, vselej pa tudi ne, a se tekom let vobče izenači, pa bilo več trsnih vrst ali samo ena. Glavna stvar pri tem je selekcija in drugo dobro delo.

Drugi trde, da je trsje osobito v večjih čistih nasadih manj rodno, ker se slabše oplodi nego v mešanih nasadih. To že celo ne drži, ker razne trsne vrste cveto o raznih časih in se torej v splošnem ne morejo medsebojno oploditi ali oprasiti.

Od kod pa naj vzamemo toliko zanesljivo dobrih sadik samo ene ali dveh trsnih vrst? Ob dobro zasnovanem načrtu za to res neodložljivo velikopotezno akcijo in ob dobri volji pa bi mogli i to tehtno vprašanje povoljno rešiti, kakor pričajo zgledi drugod, vsaj postopno; saj tudi vinograde postopno obnavljamo.

Poglejmo, kako je v tem oziru drugod, v nekaterih najodličnejših tujih vinarskih pokrajinah!

Razmeroma še najbolj srečno sta rešili to vprašanje med drugimi Nemčija (70.000 ha vinogradov in pčilo 2 milijona hl vina) in Francija (1.300.000 ha vinogradov in kakih 60 milijonov hl vina) vsaj v svojih najvažnejših vinarskih okoliših.

Nemčija je na višku s kvaliteto belih vin. Na pr. v Prusiji je 17.000 ha vinogradov, zasajenih s 75% rizlinga (renskega); od te površine je v Rheingau-u 2500 ha samo čistih nasadov, metoma do 90 in več % rizlinga (renskega), drugo je silvanec. Večja vinogradek posvetva, kakor domena »Schloss Johannisberg« z blizu 30 ha vinograda v enem kosu i. dr., razmnožujejo samo rizling (renski), manjši vinogradniki, tamkaj »Wünzer« imenovani, v manjši prikladni legah pa poleg rizlinga (renskega), laškega rizlinga sploh ne poznajo v večji ali manjši meri tudi silvanec. Rani prehod — že pred stoletji — k čistim nasadom rizlinga je v prvi vrsti pripomogel Rheingau-u do svetovnega slovesa. Saj so tam najdražja vina na svetu in bi pisec teh vrstic mogel povedati še marsikaj zanimivega iz tega blagoslovljenega vinarskega kraja po večletnih lastnih izkušnjah. — Nadalje je v področju reke Mosel, kjer pridelujejo istokotno svetovnoznana vina, 8700 ha vinogradov večinoma v čistih nasadih s 95% rizlinga, tu pa tam sade nekaj pečka in še manj silvanca. — Provinca Hessen s 13.000 ha vinograda, pretežno v Rheinhesen-u, ima po največ v čistih nasadih 70% silvanca, 20% rizlinga, katerega v novejšem času še bolj razmnožujejo, in 10% črnega burgundca s še nekaterimi manj pomembnimi trsnimi vrstami. — Rheinpfalz s 14.000 ha ima največ silvanca, pa tudi rizling je dobro zastopan poleg nekaterih drugih brezpomembnih trsnih vrst. — Pri čisto enako razmerje je v pokrajini Franken (okoli Würzburg-a) s 4300 ha, povsod pa se odlikujejo vzorni čisti nasadi. — Naj omenimo iz Nemčije samo še dolino reke Ahr, levega pritoka Rheina, precej na severu, z nad 600 ha vinograda za črmino: 70% je poznega črnega burgundca, do 15% portugalke, nekaj ranega

črnega burgundca in malo belih vrst (ortlibec, rizling, silvanec); tamkaj je Mayschoss z najstarejšo moderno vinarsko zadrugo od leta 1868.

Francija pa je po količini, povprečni dobroti, v prvi vrsti črmine, po raznoterosti produkcije in konsumu prva vinska dežela na svetu. Ima sklenjene enotne vinarske okoliše, od katerih nekateri dosegajo in celo znatno presegajo skupno vinogradek površino Jugoslavije. Nekdanja provinca Champagne ob reki Marne vzdolžno od Pariza z glasovitimi vinogradi je domovina največje šampanjske industrije, ki zavzema nekako monopolno stališče. Na 1600 ha najboljših gorio razmnožujejo samo črni in tudi beli burgundec, ki tvori osnovo šampanjske industrije. Bolj kvantitetna vrsta gamay, katere je v Franciji mnogo, nekako eno desetino vsega trsja, se nahaja tu samo posamezno v najslabših legah in zemljah. Omembe vredno je, da je pri nas tudi nekaj »krvic« vrste gamay v že nekoliko razširjeni samorodnici, imenovani »črna šmarnica«, t. j. Oberlinova križanka riparia gamay, n. pr. Oberlin 595, katero poleg 604 in 605 še najbolj hvalijo, dasi tega kot samorodnica pač tudi ne zasluži. — Vinarsko okolje Burgund vzdolž reke Saône obsega 100.000 ha s 4-5 milijona hl. Tamkaj sade v najboljših legah pretežno črni burgundec, tudi beli burgundec, v neznatni meri rulanec. Tu je domovina vseh teh vrst burgundca. Vrsta gamay je zastopana le v ravnicah za navadno namizno vino. — Vinarsko okolje Bordeaux ob rekah Garonne, Gironde in Dordogne meri 135.000 ha s 5 milijoni hektolitrov. Tu so zastopane za črmino vrste cabernet, merlot, malbec in verdot, za belo vino semillon in sauvignon (poslednji je pri nas znan pod imenom muškati silvanec), toda samo v velikih skupinah čistih nasadov po okoliših Medoc, Graves, Sauternes, Côtes, Palus itd. — V vinarskem okolju Charente pridelujejo vino za vinski destilat »cognac« (konjak), večinoma iz črmine, tudi z nekakim monopolnim stališčem (okolica Cognac-a). — Midi, torej jug Francije, od doline reke Rhone pa do Pirenejev, tvori ena tretina vinogradek površine in polovico vinske produkcije v tej deželi. Tu so po invaziji trsne uši najprej ustanovili novo vinogradek pretežno s kvantitetno črno vrsto aramon, ki silno obrodi, do 200 in še več hl na hektar. Vinska kvaliteta v smeri proti Pirenejem je boljša do prav dobra. Prvi začetki v obnavljanju so bili pač povsod posebno težavni, tudi pri nas, n. pr. na Bizelskem. Zanimivo je dejstvo, da Francija navleže svoji ogromni vinski produkciji več vina uvaža, okoli 10 milijonov hl, nego izvaža, le okroglo 1-5 milijona hl na leto. Zanj bi bila malenkost, ako bi prevzela našo odlično produkcijo od kakih pol do 1 milijona hl, n. pr. ves vinski pridelek našega Primorja, bivše Dalmacije, ki bi za njene svrhe nemara še najbolj konveniral, jugoslovanska vinska kriza pa bi bila s tako prijateljsko gesto Francije na mah rešena. Zanimiva je hkratu ugotovitev, da vzgajajo Francozi največ hibrid ali križank, a jih sami ne uporabljajo, marveč jih spravljajo v druge države za drag denar. To so lukrativni trgovski posli.

(Dalje prihodnjik.)

Borzna poročila

dne 26. avgusta 1930.

Devizna tržišča.

Ljubljana, 26. avg. Amsterdam 22'71, Berlin 13'455—13'485, Bruselj 7'8796, Budimpešta 9'8896, Curih 10'9440—10'9740, Dunaj 7'9511—7'9811, London 27'15—27'45, Newyork 56'27, Pariz 221'79, Praga 166'87—167'67, Trst 294'15—296'15.

Zagreb, 26. avg. Amsterdam 22'71 bl., Dunaj 795'11—798'11, Berlin 13'455—13'485, Bruselj 7'8796 bl., Budimpešta 9'8717—9'9017, Bukarešta 33'65—34'15, Milan 29'20—29'60, London 27'15—27'45, Newyork ček 56'17—56'37, Pariz 220'79—222'79, Praga 166'87—167'67, Curih 10'9440—10'9740.

Dunaj, 26. avgusta. d. Berlin 168'93, Amsterdam 285'16, Kopenhagen 189'55, Stockholm 190'20, Newyork 707'60, London 34'455, Pariz 27'84, Bruselj 9'888, Praga 21'0025, Beograd 12'5575, Budimpešta 124'12, Bukarešta 4'2225, Varšava 79'3550, Sofija 5'1262, Milan 37'0525, Curih 137'56.

Curih, 26. avg. Beograd 9'1275, Pariz 20'24, London 25'0525, Newyork 514'475, Bruselj 71'90, Milan 26'45, Madrid 55'90, Amsterdam 207'25, Berlin 122'865, Dunaj 72'70, Stockholm 138'30, Oslo 138, Kopenhagen 138, Sofija 3'725, Praga 15'265, Varšava 58'70, Budimpešta 90'215.

Vrednostni papirji.

Na ljubljanskem tržišču ni sprememb. Zagreb, 26. avg. Drž. papirji: 7% inv. pos. 88—88'50 (88'50), voj. škoda 437'50—437'75, voj. škoda kasa 437'25—437'75 (437), avg., sept., okt., nov. 438 bl., dec. 437—438, 4% agr. obv. 55 d., 7% Bler. 86'50—86'75, 8% Bler. 97'25—98, 7% pos. hipot. b. 85'50—86'25. — Banke: Hrvatska 50 d., Prastedion 910—920, Udružena 191—193, Ljublj. kred. 122 d., Medjunarodna 64 d., Narodna 7950—8050. — Industrije: Šečerana Osijek 309—311, Trboveljska 398—400, Slavonija 200 d., Vevče 124—131.

Dunaj, 26. avg. d. Bankverein 18, Kreditni zavod 4740, Dunav-Sava-Adria 11'70, Prioritete 88'75, Ruše 35'35, Trbovlje 49'30.

Notacije naših drž. papirjev v inozemstvu. London, 26. avgusta. 7% Bler. 86—86'75. Newyork, 26. avgusta. 8% Bler. 96'50—97'50, 7% Bler. 86—86'75, 7% drž. Hipot. b. 84'75 do 85'50.

Žitna tržišča.

Tendencja na ljubljanskem tržišču neizpremenjena, brez prometa.

Novi Sad, 26. avg. Vse neizpremenjeno. Promet: pšenica 24, koruza 18 in pol, moka 6, otrobi 13 vagonov. Tendencja neizpremenjena.

Sombor, 26. avg. Pšenica: baška, Tisa šlep 172'50—177'50, baška, okolica Sombor, 78 kg, 167'50—172'50, banatska, Bega šlep, 79 kg, 167'50—172'50, banatska, Bega kanal, 79/80 kg, 167'50—172'50, gornjebaška, 79/80 kg, 170—175, slavonska, 78 kg, 150—155, sremska, 78/79 kg, 152'50—157'50, baška, Dunav šlep, 79 kg, 165—170. Oves: baški 130—135, sremski, slavonski 132'50—137'50. — Ječmen: baška, 64/65 kg, 110—115, baški letni, 69/70 kg, 150—155, baranjski, 70 kg, 165—170. — Kuruza: baška 122'50—127'50, baška, sept., 125—130, baška, Dunav šlep, avgust, 125—130. Moka: baška, 0g, 0gg, 300—310, 2. 270—280, 5. 225—255, 6. 160—170, 7. 115—125, 8. 95—100. — Otrobi: baški pšen. 85—90. — Tendencja mlačna. Promet: 490 vagonov.

Budimpešta, 26. avg. Tendencja mlačna, promet srednji. Pšenica: okt. 16'55—16'85 (16'56—16'57),

Šoferska šola

Gojko
Pipenbacher
Ljubljana
Gospodstvska cesta 12
Enomesečen
211 kurs

NAJNOVEJŠA KOLESKA ZA OTROKE!
TOVARNA PELIKAN
KOLESNI DELI — PNEUMATIKE — EN DETAJL
LAKIRANJE — POKLANKANJE
ENGROS
Otroški vozički
MARIJIN TRG ST. 8
TOVARNA
Ljubljana VII.
SPREJEMA VSA POPRAVILA KOLES IN VOZICKOV!

Trajno kodranje

izvršujem na najnovšem svetovnem aparatu priznanega berlinskega izumitelja. Izključena vsaka opekina ali spaljenje las. Avtomatično zračno hlajenje. Po naročilu tudi ob nedeljah

Se priporoča
brivski in česalni salon
Josip Gorupec
Ljubljana
Dunajska c. 31, Bavarski dvor
blizu gl. kolodvora

LJUBLJANSKI VELESEJEM

31. avgusta—15. septembra 1930

Velika gospodarska in kulturna razstava

Šumarstvo, lovstvo, lesna industrija in obrt. Stroji in orodje za obdelovanje lesa.

Prva državna razstava lovskih psov. 31. avgusta 1930. Misijonska etnološka razstava. Pohištvo. Higijenska razstava. Industrijski in obrtni izdelki itd.

Ogromna razstava obsega 40.000 m² prostora. 8. septembra 1930 nagradno tekmovanje slovenskih harmonikarjev. Na železnica polovična vozina. Legitimacija Din 30'—. Dobe se pri bankah, biljetarjih tujakoprometnih ustanov, trgovskih in strokovnih organizacijah ter vseh večjih postajnih blagajnah Dravske banovine.

Zakon o javnih skladiščih

Nj. Vel. kralj je podpisal zakon o javnih skladiščih. Ta nova institucija predstavlja v našem narodnem gospodarstvu velik korak k osamosvojitvi in gospodarski prosperiteti našega naroda. Namen javnih skladišč je poenostavitev in olajšanje blagovnega prometa, kakor tudi nove možnosti kreditiranja, kar bo za našega poljedelca velike važnosti.

Javna skladišča bodo deležna posebnih pravic, tako pravice do reekspedicije in ekspropiacije. Za blago, spravljeno v skladiščih, so predvidene možnosti izdajanja posojil, nadalje se podeljuje javnim skladiščem pravica carinskih in trošarinskih ekspedicij. Vsako trgovanje z blagom, ki je deponirano v javnih skladiščih, pa je v smislu tega zakona prepovedano.

Poleg teh javnih skladišč bodo obstojala lahko tudi zasebna skladišča, katerih pravno razmerje napram deponentom se urejuje po zasebnopravnih pogodbah, taka skladišča pa ne bodo smela izdajati skladiščnih listov.

Javna skladišča so dolžna shranjeno blago zavarovati in sicer samo pri zavarovalnicah. Shrambeni rok traja najmanj 8 mesece, vendar deponent ni vezan na rok ker lahko blago poljubno dvigne iz skladišča.

Zakon nadalje predvideva ustanavljanje združenih skladišč za shranjevanje žitaric in drugih poljskih pridelkov. Ta skladišča imajo vse pravice in dolžnosti, kakor javna skladišča, poleg tega pa smejo v smislu zakona trgovati z blagom svojih članov. Poleg teh skladišč se bodo v večjih produktivnih in trgovskih centrih zgradili silosi (elevatorji), ki so za naše prilike nujno potrebni. (A. A.)

Gospodarske vesti

× **Rešitev rudarske krize.** Minister za gozde in rudnike dr. Korošec je imel daljša posvetovanja z ravnatelji rudarskih direktij iz vse države. Pri tej priliki se je obravnavalo vprašanje, da se skliče konferenca, ki naj bi razpravljala o vprašanju rudarske krize v naši državi, zlasti pa o krizi v trboveljskih rudnikih, čemur se na merodajnih mestih posveča posebna pozornost.

× **Mednarodni združni kongres na Dunaju.** Včeraj je bil odprt mednarodni kongres za združništvo. Zastopane so vse evropske in razne prekomorske države. Tudi sovjetska Rusija je poslala svoje delegate. Predsednik kongresa, bivši avstrijski minister financ Tanner, je otvoril kongres v imenu avstrijske vlade, nato pa govoril o velikem pomenu mednarodnega združnega pokreta. Na kraju svojega govora je navedel, da je na kongresu zastopanih 49 držav s 200 milijoni prebivalcev.

Službene objave

Razglasi kraljevske banske uprave

VI. No. 18.165.

Sprememba v imeniku

zdravniške zbornice za Dravsko banovino.

Dr. Ciber Franc, zdravnik šolske poliklinike v Ljubljani, je bil vpisan v imenik zdravniške zbornice za Dravsko banovino.

Po odredbi bana:

Zdravstveni inšpektor: dr. Mayer, s. r.

II. No. 25491/1.

Razglas

Uprava državnih železnic namerava na premikalnem kolodvoru na Teznu pri Mariboru v km 279/326 napraviti prelaz, ki bo zavarovan z ročnimi zapornicami.

Na prošnjo direkcije drž. železnic v Ljubljani se razpisuje o tem po predpisih ministrske naredbe z dne 25. januarja 1879., drž. zak. št. 19 in zakona z dne 18. februarja 1878., drž. zak. št. 30, politični obhod v zvezi z razlastitveno obravnavo za razlastitev zemljišč, potrebnih v označeni namen in ležečih v katastralni občini Spodnje Radvanje II. del, pol. občine Tezno.

Obravnava se bo vršila na licu mesta v ponedeljek 15. septembra 1930. s sestankom komisije pri premikalnem kolodvoru na Teznu ob 10. uri dop.

Seznamek prizadetih zemljišč in predmetni načrti bodo od dne, ko se objavi ta razglas v občini Tezno, do dne 14. septembra t. l. na vpogled med uradnimi urami v občinskem uradu imenovane občine.

V tem času, do dne 13. septembra t. l., lahko vložijo vsak udeleženec pri sreskem načelnstvu v Mariboru, desni breg, usten ali pismen ugovor zoper nameravano napravo in razlastitev.

Najkasneje pa se morejo prijaviti taki ugovori med obravnavo do konca razpravljanja vodi komisije.

Kraljevska banska uprava Dravske banovine v Ljubljani, dne 23. avgusta 1930.

Po odredbi bana
načelnik upravnega oddelka:
dr. Stare s. r.

IV. No. 4074/3.

1970—3—1

Razglas o licitaciji.

Ker prva, dne 12. avgusta 1930. objavljená ofertna licitacija za prevzem nekaterih del pri gradnji poslopja za kmetijsko gošpodinjsko šolo v St. Juriju ob j. žel. ni uspela, razpisuje podpisana banska uprava na podlagi čl. 86 do 98 zakona o državnem računovodstvu za prevzem krovskih in kleparskih del drugo javno pismeno ofertno licitacijo s skrajšanim rokom, ki se bo vršila

v torek, dne 9. septembra 1930. ob 11. uri v pisarni tehničnega razdelka sreskega načelstva v Celju.

Popoln razglas o licitaciji glej v št. 166 »Službenih novic« z dne 24. julija 1930.

Vse potrebne podatke in pojasnila dosreskega načelstva v Celju.

Kr. banska uprava Dravske banovine.

Ljubljana, dne 22. avgusta 1930.

K. V. No. 209/86

1971 3—1

Razglas

o drugi pismeni ofertni licitaciji za izvršitev regulacijskih del na Muri v obmejnem pasu.

Kraljevska banska uprava Dravske banovine v Ljubljani razpisuje na podstavi členov 86 do 98 zakona o drž. računovodstvu z dne 6./III. 1910. in njegovih spremembah odnosno spopolnitvah za prevzem in izvršitev

regulacijskih del na Muri v obmejnem pasu drugo javno pismeno ofertno licitacijo v skrajšanem roku na dan

10. septembra 1930. ob 11. uri v prostorih tehničnega razdelka v Mariboru. (Sresko načelstvo Maribor, levi breg).

Načrti in proračuni so interesentom na razpolago med uradnimi urami v prostorih tehničnega oddelka v Ljubljani, Turjaški trg 1/II. nadst.

Ponudbe je predložiti v obliki enotnega popusta v procentih na cene uradno odmerjenega proračuna, ki znaša 1.889.454.—dinarjev.

Zapečatene ponudbe, opremljene s kolkom za 100 Din (priloge s kolkom za 2 Din morajo izročiti ponudniki ali njih pooblaščenca na dan licitacije z označbo »Ponudba za regulacijska dela na Muri 1930/31. od ponudnika N. N.« neposredno predsedniku licitacijske komisije med 10. in 11. uro dopoldan. Na poznejše ali nepravilno opremljene ponudbe se ne bo oziralo.

Vsak ponudnik mora v ponudbi izrečno izjaviti, da v celoti pristaja na vse splošne in tehnične pogoje, ter mora položiti kavejco: domačini 150.000 Din, tuji državljani 300.000 Din na blagajni Dravske finančne direkcije v Ljubljani bodisi v gotovini ali državnih vrednostnih papirjih, oziroma garantnih pismih, izdanih po deurnem zavodu v smislu čl. 86. zakona o drž. računovodstvu in registriranih v smislu čl. 24. pravilnika za izvrševanje določil iz oddelka »K« Pogodbe in nabave.

O položeni kaveji prejme ponudnik blagajnično položnico. To položnico, nadalje potrdilo davčnega urada o poravnavi vseh vseh davčnih plačil, ter potrdilo ministrstva za gradbo, da se sme ponudnik udeleževati javnih licitacij, je obenem z vročitvijo ponudbe predložiti predsedniku licitacijske komisije.

Pooblaščenca morajo poleg tega predložiti pooblastilo, da smejo zastopati svojo firmo pri licitaciji.

Državna uprava si pridržuje pravico, oddati razpisano delo, ne oziraje se na vi-

šino ponujene svote, oziroma vse ponudbe odkloniti brez vsake obveznosti. Vsak ponudnik mora ostati v besedi 60 (šestdeset dni) dni po licitaciji.

Kraljevska banska uprava Dravske banovine

v Ljubljani, dne 21. avgusta 1930.

V. No. 2977/24.

1987—3—1

Razglas o licitaciji

Kr. banska uprava Dravske banovine v Ljubljani razpisuje za prevzem dodatnih gradbenih del ter dobave in montaže strojne opreme za napravo hladilnice v splošni bolnici v Ljubljani

I. javno pismeno ofertno licitacijo na dan 17. septembra 1930. ob 11. uri dop. v sobi št. 17 tehničnega oddelka v Ljubljani. Istotam se dobivajo med uradnimi urami potrebni podatki, pojasnila in ofertni pripomočki proti plačilu napravni stroškov.

Ponudbe naj se glase tako, da podajo v obliki popust v odstotkih (tudi z besedami) na svote odobrenega proračuna, ki znaša Din 543.352.—

Podrobnosti razpisa so razvidne iz razglasa o licitaciji v »Službenih novinah« in na razglasni deski tehničnega oddelka.

Kr. banska uprava Dravske banovine

v Ljubljani, dne 25. avgusta 1930.

Razglasi sodišč in sodnih oblastev

U 333*29.

2005

V imenu Njegovega Veličanstva kralja!

Okrajno sodišče v Ljutomeru je po naredbi z dne 18. junija 1930., s katero je bila določena glavna razprava, razpravljalo javno dne 5. julija 1930. v navzočnosti sodnika Gorence, zapisnikarja Sonnenwalda, vršilca dolžnosti državnega tožilstva Koroška, prostega obdolženca Senčar Franca, ter je na predlog državnega tožilca, naj se obdolženec kaznuje, razsodilo tako:

Obdolženi Senčar Franc, rojen dne 28. oktobra 1897. v Starinovišci, srez Ljutomer, Dravska banovina, pristojen v Lukovce, srez Ljutomer, r. kat., oženjen, posestnik in gostilničar v Lukavcih, sin Petra in Marije roj. Makovec, predkaznovan,

je kriv,

da je v drugi polovici meseca oktobra 1929. v Lukavcih kot gostilničar prodajal življensko potrebščino in sicer mošt izabelo po 10 Din, dočim ga je kupil po 4 Din, zahteval torej višjo ceno, nego je ona, ki za jamčuje običajni in dovoljeni trgovski čististi dobiček, ki ne sme nikoli biti večji od 25%.

S tem je zakrivil prestopok po čl. 8 zak. o pobijanju draginje življenskih potrebščin

in brezvestne špekulacije dne 10. decembra 1921., Ur. L. št. 5 z dne 18. januarja 1922., in se obs. ja po čl. 8 tega zakona na 1 dan zapore in 180 Din denarne kazni, katera se v slučaju neizterljivosti spremeni v zaporno kazen nadaljnjih 3 dni, ter po § 310 k. p. na povračilo stroškov kazenskega postopanja in izvršitve kazni.

Okrajno sodišče v Ljutomeru,
dne 5. julija 1930.

C IV. 991/30—12.

1969

Oklic.

Tožeča stranka Brozovič Srečko, po dr. Muleju, odvetniku v Mariboru, je vložila proti toženi stranki Pavše Josipu, Velika Gorica kraj Groblja (Bačvar) radi 750 dinarjev k opr. št. C IV 991/30—12 tožbo. Narok za ustno razpravo se je določil na 9. septembra 1930. ob osmih pred tem sodiščem v izbi št. 38 razpravna dvorana.

Okrajno sodišče v Ljubljani,
dne 16. avgusta 1930.

Razne objave

2004

Objava.

Izgubil sem izpričevalo III. letnika obrtno-nadaljevalne šole na realki v Ljubljani za leto 1905. na ime: Jenko Jožef iz Ljubljane VII.

Proglasam ga za neveljavno.

Jenko Jožef s. r.

1988

Objava.

Odhodnica osnovne šole v Brežicah z dne 31. 7. 1915. se mi je izgubila in jo z današnjim razglasam za neveljavno.

Brežice, 24. avgusta 1930.

Unuk Franc s. r., železničar.

2000

Objava.

Izgubil sem odpustnico, izdano na moje ime od upraviteljstva osnovne šole v Rajhenburgu.

Proglasam jo za neveljavno.

Grile Jožef, železniški uslužbenec.

1999

Objava.

Izgubil sem odpustnico državne osnovne šole v Orli vasi na ime Zupanc Jožef, roj. 19. marca 1907. v Celju.

Proglasam jo za neveljavno.

Zupanc Jožef, s. r., mesarski pomočnik.

1986

Objava.

Izgubil sem svojo uradniško legitimacijo, ki jo s tem proglašam za neveljavno.

Rudolf Badjura s. r.

Morda, si je mislila Evaristova mati, morda se bo dal omehčati, ako izpregovorim z njim. Saj je dober, saj je nežen. Ako ga ne bi bila politika napravila trdosrčnega, ako ne bi bili vplivali nanj jakobinci, se ne bi bil navzel teh strogih nazorov, katerih me je strah, ker jih ne razumem.

Vzela je Julijino glavo v svoje roke, rekoč:

»Poslušaj, hčerka moja. Govorila bom z Evaristom. Pripravim ga na to, da se sestane s teboj, da te posluša. Pogled nate bi ga utegnil razdražiti in jaz bi se bala, da ne bi v prvem hipu vzkipeł... In potem, poznam ga: ta obleka bi mu bila neprijetna; strog je v vsem, kar začenja nravi in pravila dostojnosti. Celó jaz sem bila nekoliko osuplo, da vidim svojo Julijo oblečeno kot fanta.«

Ah, mama, emigracija in strašne nerednosti v kraljevini so nas naučile, da vidimo v tem nekaj čisto vsakdanjega, ako se takole našemimo. Te stvari delamo, da moremo izvrševati kako obrt, da nas ne spoznajo, da spravimo izposojen potni list ali kako izkaznico v sklad s svojo zunanostjo. V Londonu sem videla malega Gíreja preoblečenega v deklé, pa še prav čedno dekle je bil na pogled; in priznati moraš, mama, da je takšno preoblečenje še bolj spotikljivo kakor moje.«

»Ubogo moje dete, v mojih očeh se ti ni treba opravičevati ne radi tega ne radi česar koli drugega. Jaz sem tvoja mati: zame boš vedno nedolžna. Govorila bom z Evaristom; rečem mu...«

Misli so ji zastale. Čutila je, kaj je njen sin; čutila je, toda ni hotela verjeti, ni hotela vedeti.

»Dober je. Zame... zate stori, česar ga poprosim.«

In ženski, ki sta bili neskončno trudni, sta utihnili. Julija je naslonila glavo na materina kolena, kjer je počivala, ko je bila še otrok, in zaspala. Tužna mati pa je z molkom v roki plakala nad gorjem, ki je čutila, da se molcé približuje v tišini tega snežnega dneva, ko je vse zatihnilo, koraki, kolesa in nebo.

Naenkrat pa je s svojim tenkočutnim sluhom, ki ga je bila zaskrbljenost poosttrila, zaslišala svojega sina, ki se je bližal po stopnicah.

»Evarist!«... je vzkliknila. »Skrij se!«

In porinila je hčerko v svojo sobo.

»Kako se počutite danes, dobra moja mati?«

Evarist je obesil klobuk na vešalo, zamenjal sinji frak z delovnim jopičem ter sedel k svojemu stolu. Že nekaj dni je delal z ogrom osnutek Zmage, ki polaga venec na čelo vojaku, ki je umrl za domovino. To snov je bil obdelal z navdušenjem, toda sodišče je jemalo vse njegove dneve, zahtevalo vso njegovo dušo, in roka, ki se je bila odvadila risanja, mu je postajala težka in lena.

Prepeval je na tiho »Ča ira«.

»Poješ, dete moje?« je dejala grajanka Gamelinova; »tvoje srce je veselo.«

»Radovati se moramó, draga mati: dobre novice imamo. Vendée-ja je razbita, Avstrijci poraženi; renska

vojska je zlomila lanternske in weißenburške obrambne črte. Blizu je dan, ko bo zmagovita Republika mogla pokazati svojo prizanesljivost. Zakaj mora rasti drznost zarotnikov v isti meri kakor sila Republike, zakaj snujejo izdajalci naklepe, kako bi v temi udarili po domovini, v trenutku, ko ta tare v prah sovražnike, ki jo odkrito napadajo?«

Grajanka Gamelinova je pletla nogavico ter opazovala svojega sina izpod naočnikov.

»Berzélius, tvoj stari model, je prišel po tistih deset liber, ki si mu jih bil dolžan: vrnila sem mu jih. Malo Jožico je bolel trebuh, ker se je preveč najedla vkuhanega sadja, ki ji ga je bil dal mizar. Skuhala sem ji lipovega čaja... Desmahis je bil tu; bilo mu je žal, da te ni našel doma. Rad bi graviral kako snov tvoje kompozicije. Sodi, da imaš velik talent. Ta vrli dečko je gledal tvoje osnutke in jih občudoval.«

»Ko se nam povrne mir in bo zarotništvo udušeno, je dejal slikar, »se zopet lotim svojega Oresta. Ni moja navada, da bi se sam sebi laskal; ampak to vam je glava, vredna Davida.«

Potegnil je z veličastno črto roko svoje Zmage.

»Palmovo vejo drži v iztegnjeni roki,« je dejal.

»Toda lepše bi bilo, ko bi bile njene roke same palma miru.«

»Evarist!«

»Prosim, mati?«

»Dobila sem novice... ugani, od koga...«

»Ne vem...«

»Od Julije... tvoje sestre... Ni srečna.«

»Saj hi bilo sramota, ko hi bila.«

Zanimiva stoletnica

Stoletnica »raztresenega profesorja« - »Raztreseni profesor« je res živel

Ljudje, ki radi berejo dovtipe, jako dobro poznajo na stotine pripovedk, ki krožijo po svetu o »raztresenem profesorju«, mislijo pa splošno, da so vse to same duhovite ali manj duhovite ali pa zlobne ali manj zlobne izmišljotine, čeprav so profesorji včasih res precej raztreseni. »Raztreseni profesor« pa ni nikakoli izmišljena figura, ampak je res živel in sicer je to profesor Avgust Neander, ki je bil rojen leta 1789., umrl pa je leta 1850. Neander je bil židovske krvi. Rojen je bil v Göttingenu in se je pisal spočetka David Mendel. Ko je bil star 17 let, se je dal krstiti in je prestopil v protestantsko vero. Napredoval je čudovito naglo. Komaj je bil star 22 let, je bil že profesor cerkvenega prava v Heidelbergu. Kasneje je postal še član cerkvenega oskrbništa protestantske cerkve za provinco Brandenburg in višji konzistorijalni svetnik (visoko dostojanstvo v upravi protestantske cerkve). Napisal je tudi veliko število znanstvenih knjig.

Ta učeni mož je bil tako silno raztresen, da so postali nanj pozorni celo njegovi tovariši.

Leta 1890. je objavil neki šalji list prvo anekdoto (pripovedko) o »raztresenem profesorju«. Vsi, ki so profesorja Neandra poznali, so bili prepričani da je mislil pisec anekdote le na njega.

Bila je to pripovedka o zamenjanih suknjah. Neander je prišel nekega dne zjutraj v dvorano, kjer je opazil, da nima pri sebi očal, ki jih je vedno nosil v desnem žepu svojega suknjice. Doma je namreč ta dan oblekel drugi suknjič kot ga je navadno nosil. Ko je torej opazil, da nima očal, je rekel dijakom, naj nekaj minut potrpe, nato pa je odšel domov. Tam je vzel očala iz suknjice, ki ga je navadno nosil, in jih vtaknil v žep suknjice, ki ga je imel na sebi. Potem se je preoblekel; ko pa je prišel zopet v šolo, se je silno čudil, kako da zopet nima očal, čeprav jih je šel nalašč domov iskat.

O profesorju Neandru so razširili na stotine pripovedk. Seveda so mu jih mnogo naprtili po krivici. Tako so si pripovedovali, da je profesor Neander iznašel dežnik, in sicer samo zato, da ga je lahko kje pozabil. Z dežnikom se mu je pripetilo tole: V gostilni je pograbil dežnik, ki pa ni bil njegova last. On namreč svojega dežnika sploh ni bil vzel s seboj, pač

pa mu je bila žena naročila, naj gre iskat njen in njunih dveh hčerk dežnike k dežnikarju, kjer je bilo vse v popravilu. Nekaj kasneje se je profesor res peljal domov s cestno železnico s stremljivimi dežniki v rokah. V isti voz pa se je vsedel tudi oni človek, kateremu je bil prej pomotoma hotel vzeti dežnik. Ta ga je prav zabudljivo vprašal, če se mu je posel obnesel, ko ga je videl, da ima kar tri dežnike pri sebi.

Nekega dne pa je opazil, ko je stopil v predavalnico, da nima svoje ure pri sebi. Takoj je vljudo naprosil nekega dijak, naj gre na njegovo stanovanje in naj mu prinese njegovo uro. Dijak pa še ni odprl vrat, ko je gospod profesor segel v svoj hlačni žep in iz njega izvlekel svojo uro. »No ja,« je rekel »sedaj je ravno četrt na devet. O poldesetih ste lahko že nazaj.«

Te deloma resnične, deloma izmišljene šale so krožile po vsem svetu. To je spodbudilo fabrikante šal a ti so si izmišljali vse mogoče stvari na račun profesorske raztresenosti in so večinoma vse napisali na rovaš profesorja Neandra. Kmalu pa so nehali imenovati njegovo ime in samo še tipična označba »raztreseni profesor« je ostala kot stalna figura skoro v vseh šalji listih. Če torej beremo, da je »raztreseni profesor« svoj samovar položil na posteljo, sam pa se je vsedel na vročo železno peč, dokler mu ni v drobovju zavrelo, moremo to smatrati za ravno takšno pretiravanje kakor če beremo, da je »raztreseni profesor« pljunil v nastavljeno natakcarjevo roko, natakcarju namenjeno napitnico pa vrgel v pljuvalnik.

Je pa nekaj stvari, ki so se učenemu profesorju Neandru res dogodile. Nekega dne je obesil na vrata svojega stanovanja napis: Od 3.—5. ure me ni doma. Prosim počakati. Prof. Neander. Domov je pa prišel že ob štirih. Pred vrati se je ustavil in bral svoj lasten napis. Pa se je vseeno vsedel kar na stopnice in potrpežljivo čakal, kdaj pride gospod profesor Neander domov.

Se ena: Ko se je nekega dne sprehajal »Unter den Linden« v Berlinu, ga je uprašal neki tujec, če ne stanuje profesor Neander tu nekje blizu. »Da, da,« mu je odgovoril gospod profesor, »on stanuje na št. 54. Ampak če ga boste sedaj-le našli doma, pa res ne vem.«

Koliko je vojakov v Evropi

Kakor vsako leto, tako so tudi letos obujali na obletnico začetka svetovne vojne skoro vsi veliki časopisi svoje spomine na tiste čase. Pri tej priliki so vsi listi ugotovili, da se oboroževanje nadaljuje danes še v večji meri kakor prej, kljub strahotam štiriletnje vojne.

Sedaj pa je izdalo tajništvo Društva narodov nekak vojaški letopis za leto 1929/1930., iz katerega je razvidno v številkah, da se države prav nič ne zanašajo na razne pogodbe, ampak da se kar naprej oborožujejo.

Letos ima spretno sestavljen pregled vse oborožene sile za 61 držav in kolonij. Podatki segajo do meseca marca letošnjega leta, zato pa velja knjiga lahko za precej zanesljivo. Tre-tji del letopisa obsega celo pregled surovin, ki so potrebne za slučaj vojne.

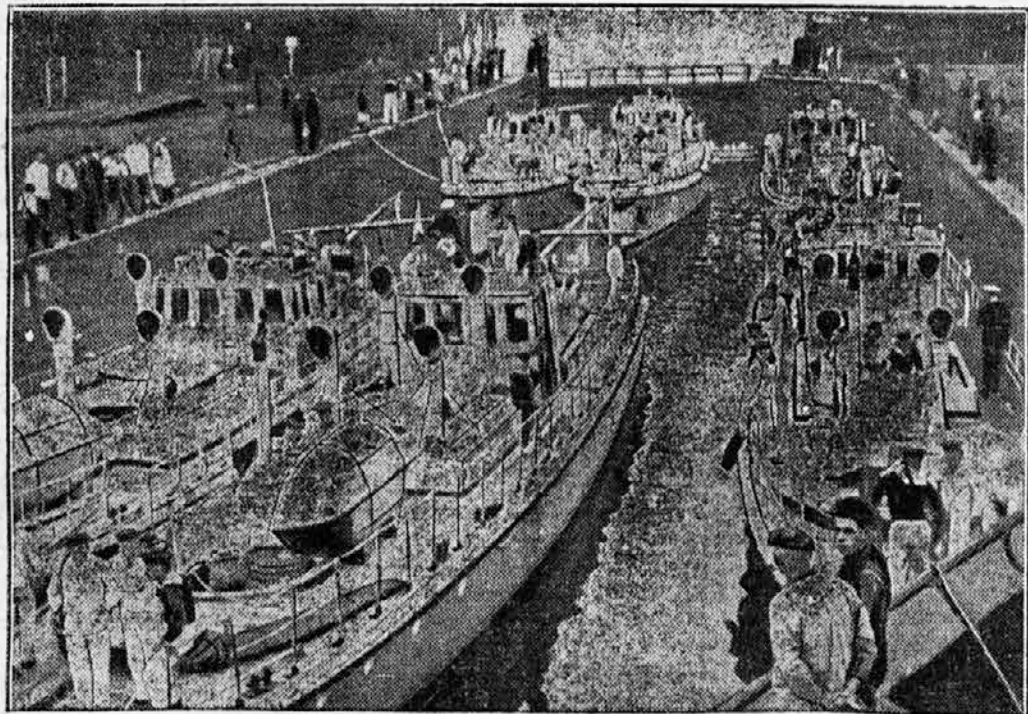
Letopis pravi, da služi pri vojakih v Evropi in v kolonijah aktivno 3.906.900 vojakov, ki veljajo davkoplačevalce na leto 11 milijard zlatih mark (1 marka = 14 Din). Nemčija ima 114.200 mož pod orožjem, za katere izda na leto 665 milijonov mark, tako da plača vsak nemški državljan za vojaštvo 10 in pol marke na leto. V Angliji služi aktivno 357.000 mož, ki stanejo državo na leto 2,3 milijarde mark, toda

k tej svoti prispevajo tudi v znatni meri kolonije. Francija vzdržuje armado 596.000 aktivnih vojakov, plača pa zanje 1,8 milijarde mark, t. j. na vsakega francoskega državljanja pride za armado 43 mark stroškov. Sovjetska Rusija ki se mrzlično oborožuje, ima armado 562.000 vojakov, za katere izda na leto okoli 2 milijardi mark, t. j. 13 mark na vsakega prebivalca. Dalje ima Italija 660.000 mož pod orožjem, Poljska 266.000, Češka 229.000 in Romunija 206.000.

V severni in v južni Ameriki služi pri vojakih skupno 470.000 mož, ki veljajo na leto skoro 4 milijarde mark. Samo Zedinjene države imajo pod orožjem 165.000 vojakov, ki jih veljajo na leto 2,8 milijarde mark, ali 24 mark na prebivalca. V Aziji je po precej natančni cenitvi okoli 2 milijona vojakov, (1,8 milijarde mark), v Avstraliji jih je 67.000 (114 milijonov mark); v Afriki pa 13.000 (20 milijonov mark na leto).

Skupaj služi torej pri vojakih okoli 6 in pol milijona vojakov.

Od vsega števila vojakov jih je v Evropi 65,6 odstotkov, v severni in južni Ameriki 23 odstotkov, v Aziji 10 odstotkov, v Avstraliji 0,7 odstotkov, v Afriki pa 0,1 odstotka. In če računamo še izdatke za orožje vsaj 8 milijard kakor pred vojno, potem vidimo, da izdajamo danes za oboroževanje dvakrat toliko kakor pred vojno.

Male nemške vojne ladje vozijo do Potsdama in Berlina.

Nemci, ki smejo imeti le po mirovni pogodbi določeno število vojnih ladij, so začeli graditi tudi male vojne ladje posebnega tipa, s katerimi vozijo lahko tudi po rekah daleč v notranjost dežele. Na sliki vidimo nekaj takih malih ladij, ki plovejo po kanalu, ki veže rečico Trave s Labo pri Lauenburgu.

Bernard Shaw vodi režijo.

V Londonu se pripravljajo te dni na slavnostne »Malvarne« igre, kjer bodo dajali večinoma Shaw-ove igre. Pesnik sam vodi režijo. Slika nam kaže pesnika, kako postavlja osebe in opravo za neki prizor.

Boj proti muham v Italiji

Italijanska vlada je začela lansko leto energičen boj proti muham. Vlada je izdala celo naredbo, ki priporoča posebno metodo za zatiranje muh in za uničevanje njihovih zarodkov, ki jo je izdelal pokojni poznavalec žuželk prof. Berlese. Ker pa je muh v Italiji še vedno dovolj, izgleda, da se borbe proti muhi nadlogi niso vodile dovolj energično. Zato je vlada izdala novo naredbo, ki opominja prefekte v vsej državi na stare določbe in zahteva, da se začne boj proti muham z vso energijo. Metoda za uničevanje muh, ki jo je priporočil prof. Berlese, temelji na sicer malo znanem dejstvu, da ležeje muhe svoja jajčeca le na snovi, ki že trohne; če pa se hočejo iz jajčec izleči ličinke, mora biti ležišče vsaj 14 dni popolnoma nemoteno. Ni torej treba muh preganjati ravno po hišah, pač pa je treba posvečati vso pozornost smetiščem in sploh vsem krajem, kjer kaj trohni. Takoj na spomlad je treba gnojišča in smetišča redno polivati z mešanico iz vode in melase, ki ji je pridejanega nekoliko arzenika (mišnice). Muhe, ki letajo okoli gnojišč, da bi tja zlegle svoja jajčeca, privabi sladki vonj te mešanice; pijejo jo prav slastno, a že za eno uro kasneje poginejo, ne da bi bile kaj zlegle. Da torej muhe uničimo, je treba le vsa gnojišča celo poletje z omenjeno mešanico temeljito polivati.

Prof. Berlese, ki je nedavno umrl, je rekel, da se upa mesto kakor je Florenca v enem samem poletju očistiti muh, kar bi veljalo okoli 20.000 Din. V nekaterih krajih Italije se je ta metoda izvrstno obnesla. Na znanem »Lidu« pri Benetkah, v kopališču Montecatini in pri kraljevem gradu San Rossore v bližini Pize so muhe popolnoma zatrli. Sedaj pa nameravajo v vsaki italijanski občini postaviti posebne oddelke, ki bodo smetišča itd. polivali z zgoraj omenjeno mešanico.

Čudne ženske

Ljudje imajo svoje »muhe« in sicer ima vsak svoje posebne »muhe«, ker si pač nismo vsi enaki: Ljudje, ki imajo približno enake »muhe«, pravijo o sebi, da so »normalni«; tistim pa, ki imajo zelo drugačne »muhe« kot jih imajo sami, pa pravijo čudaki, bedaki ali pa norci.

Muhasti pa niso samo moški, ampak tudi ženske in nekateri trdijo, da so ženske še precej bolj muhaste ali čudne kakor so gospodari sveta.

Na kakšne čudne misli ti pridejo včasih ženske, pokazuje slučaj bogate, komaj 30 let stare Amerikanke Mary Sullivan. Ta je že dolgo iskala moža. To še ne bi bilo nič čudnega, kajti to je nekaj »normalnega«. Čudno pa je to, kakšnega človeka si je zaželela za moža. Ona se je hotela namreč omožiti samo z na smrt obsojenim človekom. Kadar koli je zvedela, da so tu ali tam obsodili koga na smrt, se je takoj oglasila pri ravnatelju jetnišnice in prosila za dovoljenje, če sme z obsojencem govoriti. Pri vsakem razgovoru pa je takoj ponudila obsojencu svoje srce in roko, zločinci pa so navadno oboje odklanjali: Ona pa ni odnehala, dokler se je le ni usmilil neki ubijalec Gooman. Seveda je čudna Amerikanka kmalu postala vdova. Ali bo sedaj zopet začela begati od ječe do ječe, tega ameriški časopisi ne povedo.

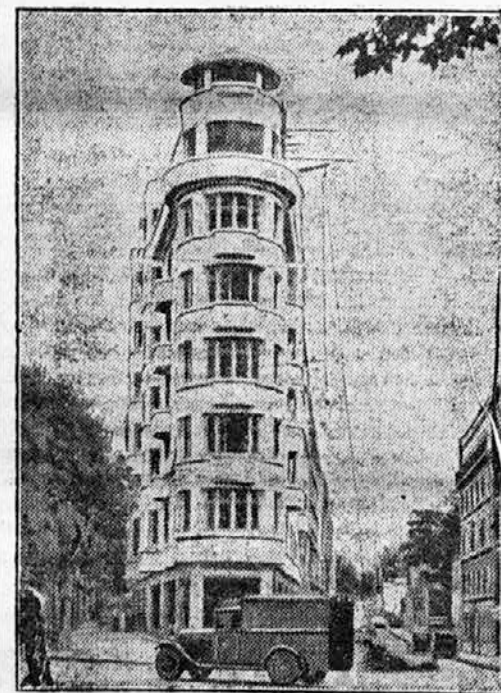
V Filadelfiji pa so ustanovile neke neomozne ženske poseben klub, kjer se shajajo po večkrat na mesec, da na žalobnih sejah obžalujejo težko usodo svojih omoženih vrstnic. Na seje prihajajo v črnih oblekah, dvorana je vsa oddeta v črno in godba jim svira same žalostinke. Vse to pa članice tega svojevrstnega kluba nič ne ovira, da ne bi pri vsem svojem žalovanju nad kruto usodo neomoznih žensk tudi same iskale moža. Če ga dobe, morajo pa iz kluba izstopiti. Zlobni ameriški časnikarji pravijo, da jim navadno po klubu ni posebnega žala.

Neko Angležinjo pa je pičila muha, čim je postala vdova, da se omoži z možem druge narodnosti kakor je bil prvi mož. Može, s katerimi se je poročevala, so imeli neverjetno smolo in so umrli kar drug za drugim. Tako je postala Angležinja že šestič vdova, in sedaj ugiha njeno znanci, kakšne narodnosti bo njen sedmi mož. Ženske pa imajo včasih tudi nevarne muhe.

Tako si je neka Amerikanka vtepla v glavo, da se bo tako dolgo vozila po železnici, da bo enkrat doživela kakšno veliko železniško nesrečo. Vozarila se je res po železnici križem sveta leta in leta, dokler ni v Južni Afriki doživela težke železniške nesreče, a preživela je ni.

Nekatere ženske pa silno ljubijo samoto. Pred leti so poročali časopisi, da sta se dve ženski na Dunaju zaprla v svoje stanovanje do konca vojne. V Lyonu na Francoskem pa se je neka žena zaprla v svoje stanovanje l. 1902., odprla pa ga je šele l. 1916., ker ji tega leta nekega dne njen dobavitelj ni postavil pred vrata košarice z živili.

So pa tudi ženske, ki rade zbirajo najrazličnejše predmete. Tako je začela zbirati pred leti neka ženska v Braziliji vse mogoče gumbje in jih je v 10 letih nabrala celih 40 centov, seveda vsak gumb je moral biti drugačen. Neke gospodična v Montrealu v Kanadi pa silno ljubi fotografije, najbolj seveda svoje lastne, pa se je dala samo lansko leto okoli 2000krat fotografirati.

Nova francoska arhitektura.

Kakor povsod drugod, stremi tudi francoska arhitektura za tem, da dobe stanovanja čim več svetlobe in zraka. Zato delajo na novih stavbah zelo velika okna in mnogo balkonov.

Nevarna drevesa.

V Kanadi, v severni Ameriki, rastejo drevesa, katerim se človek ne sme približati. Po-noči izločujejo namreč ta drevesa velike količine ogljika, in če ni vetra, se ogljikova kislina vlega na tla; če pa zalde človek v tak pas ogljikove kisline, se lahko zaduši. Nedavno je prišla večja skupina ljudi (10 mož, 14 žena in 12 otrok) na neko mesto, kjer je v bližini rastle tako drevo. Družba je sklenila, da bo pod košatimi vejami drevesa prenočila. Naslednjega dne pa so se čutili vsi bolne. Z avtomobilom so brzo odšli po bližnjega zdravnika, ki je dal zastrupljencem prvo pomoč, nato pa so morali vsi v bolnico, kjer so jim le s težavo rešili življenje.

Konjsko meso v Parizu.

Kakor v vseh vsemestih tako je tudi v Parizu poleg vsega sijaja in bogastva doma tudi velika revščina, še dosti večja kot pri nas na kmetih. Revni ljudje pa si ne morejo privoščiti drage govedine in za to tudi siromašni svet v Parizu prav rad kupuje konjsko meso. Konj prodajo in pojedjo v Parizu povprečno po 50.000 na leto. A tudi konjsko meso postaja dražje, ker je konj vedno manj, zaradi rarsčajočega števila motorjev in avtomobilov.

Agitirajte za Jugoslovana!